

Автор:

Ланцова Олена Миколаївна – методист Центру позашкільної освіти ім. О.Разумкова

Рецензент:

Калінська Алла Володимирівна – директор гімназії №7 м.Бердичева Житомирської області, спеціаліст вищої категорії, вчитель-методист, кандидат педагогічних наук

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Відповідно до Закону України «Про дошкільну освіту» вимоги до рівня розвиненості, вихованості, навченості дітей дошкільного віку визначаються Базовим компонентом дошкільної освіти України (державним освітнім стандартом) і реалізуються Державною базовою програмою як основною та додатковими, рекомендованими або схваленими Міністерством освіти і науки України в установленому порядку.

У зв'язку з прийняттям Закону України від 06.07.2010 № 2442-VI «Про внесення змін до законодавчих актів з питань загальної середньої та дошкільної освіти щодо організації навчально-виховного процесу», розробленням Державної цільової програми розвитку дошкільної освіти на період до 2017 року, постала проблема надання обов'язкової дошкільної освіти всім дітям, які досягли 5-річного віку. Для її розв'язання передбачається запровадження різних форм охоплення дітей дошкільною освітою, підготовки до школи зокрема, через організацію груп раннього розвитку дитини при позашкільних навчальних закладах, соціально-педагогічного патронату, тощо.

Враховуючи різну періодичність, тривалість охоплення дітей організованими освітніми впливами в умовах тієї чи іншої форми здобуття дошкільної освіти, необхідно диференціювати обсяги розвивальних, виховних, навчальних завдань освітньої роботи з дітьми старшого дошкільного віку.

Актуальність програми інтегрованого гуртка раннього розвитку «Розумашка» обумовлюється необхідністю визначення стратегії розвитку позашкільної освіти дітей у сучасних соціально-економічних умовах.

Програма розвитку дитини передбачає організацію всієї виховної роботи, зорієнтованої на особистість кожної дитини дошкільного віку, на здійснення індивідуального підходу; єдність педагогічного та батьківського впливів на дитину як особистість, щоб вона могла на різних етапах життєдіяльності приймати та застосовувати нестандартні та найоптимальніші ситуаційні рішення.

Метою програми раннього розвитку дітей «Розумашка» є розвиток природних нахилів, здібностей, творчого мислення дітей, які навчаються вдома, забезпечення умов для їх саморозвитку, самовираження в різних видах діяльності:

- створення та забезпечення різних комунікативних ланок («дитина-дорослий», «дитина-дитина», «дитина-однолітки»);
- розвиток у дітей всіх форм (емоційно-особистісного, ситуативно-ділового, поза ситуативного) та засобів спілкування;
- встановлення емоційної довіри і збереження позитивної атмосфери спілкування;
- розвиток інтелекту дітей під час комунікативно-мовленнєвої діяльності;
- формування творчого ставлення до організації спілкування, розвиток комунікативно-мовленнєвих здібностей дітей.

Головні завдання гуртка:

- створення умов для естетичного розвитку дитини засобами музичної, танцювальної та зображувальної діяльності, засобами вивчення іноземної мови;
- розвиток творчих здібностей дитини, створення умов для розвитку обдарованої дитини;
- формування особистості в контексті мовленнєвого розвитку;
- диференціація та індивідуалізація навчально-виховного процесу, засновані на глибокому вивченні психофізіологічних особливостей дитини, врахуванні її задатків, нахилів, здібностей, рівня розумового розвитку;
- збереження фізичного та психічного здоров'я дитини;
- використання елементів проблемного та розвивального навчання, розвиток пізнавальної активності;
- виховання естетичного смаку, почуття гармонії.

Інтегрований гурток раннього розвитку дитини «Розумашка» здатний задовольнити цілий ряд соціальних потреб:

- компенсувати загальний особистісний розвиток дітей, які не відвідують дошкільних закладів;
- розширяти адаптаційні можливості дошкільнят;
- забезпечити підготовку дошкільників до навчання в освітніх закладах нового типу.

ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНІ УМОВИ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

Прийом дітей у групи інтегрованого гуртка раннього розвитку дитини «Розумашка» проводиться без конкурсу, достатньо мати бажання і не мати медичних протипоказань.

Знайомство з дітьми-новачками передбачає співбесіду, налагоджування емоційного контакту.

Кожне заняття включає теоретичний матеріал, музично-ритмічні вправи та ігри, практичну діяльність за напрямком.

В основу програми інтегрованого гуртка раннього розвитку дитини «Розумашка» були покладені:

- Коментар до Базового компонента дошкільної освіти в Україні.
  - Базова програма розвитку дитини дошкільного віку «Я у Світі».
  - Методичні аспекти Базової програми розвитку дитини дошкільного віку «Я у Світі»
  - Базова програма «Українське дошкілля»;
  - «Дитина» - освітня програма для дітей від 2-7 років (рекомендована Міністерством освіти і науки. Лист МОН України №1/11 – 16163 від 09.11.2015р);
  - «Радість творчості» - програма художньо-естетичного розвитку дітей раннього та дошкільного віку (Схвалено для використання в дошкільних навчальних закладах комісією з дошкільної педагогіки і психології Науково-методичної ради з питань освіти Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України (лист ПТЗО від 25. 05. 2012 р. № Г-106)
  - Програма з хореографічного навчання дітей у підготовчих групах загальноосвітніх шкіл, шкіл мистецтв і позашкільних закладів України. Укл. А.П. Тараканова. - К..1993. - 24с.,
  - Навчальна програма з позашкільної освіти художньо-естетичного напрямку хореографічного профілю «Ритміка і сценічний рух» (ПОГОДЖЕНО Протокол засідання науково-методичної ради Рівненського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти 05.09.2014р. № 3);
  - Мартиненко О. Танцювальна мозаїка. Програма хореографічної роботи з дітьми 5-7 років.
  - Усі заняття з англійської мови в ДНЗ (за базовим компонентом дошкільної освіти). — Х. : Вид. група «Основа», авт. Казачінер О. С.
  - Англійська для дошкільнят / Т.Шкваріна. – К.: Шк.світ, 2007. – 128с. – (Бібліотека «Шкільного світу»).
  - Програма оздоровчо-освітньої роботи з дітьми старшого дошкільного віку «Веселкова музикотерапія»/ І.А.Малашевська., С.К.Демідова (схвалено для використання в дошкільних навчальних закладах комісією з дошкільної педагогіки та психології Науково-методичної ради з питань освіти Міністерства освіти і науки України (лист П ТЗО від 25.02.2015 № 14.1/12- Г -54);
- Програма гуртка передбачає варіативність форм, методів навчання: **пояснювально-ілюстративні** (розповідь, пояснення, бесіда, демонстрація), **репродуктивні (відтворювальні)** методи навчання та **методи стимулювання і мотивації** (різноманітні дидактичні ігри, ритмічно – мовні, сюжетно – рольові тощо).

Перевага під час занять надається *інтерактивним та ігровим методикам*, що полегшує засвоєння матеріалу для малюків.

Головною технологією програми визначається *технологія інтегративного навчання*: реалізація цієї технології у гуртку «Розумашка» на базі Центру позашкільної освіти імені Олександра Разумкова – необхідна педагогічна умова для набуття вихованцями більш системних і цілісних знань та умінь з різних видів діяльності (пізнавальних, виконавчих, творчих). В програмі пропонується блок інтегрованих занять у середній групі (4-5 років). Див. ДОДАТОК 1.

Поєднання таких форм проведення уроків, як бесіда, гра, спів і танок, малювання, навіть перегляд тематичних мультиплікаційних фільмів, дає дітям можливість засвоїти матеріал, що вивчається.

Враховуючі склад груп і підготовленість вихованців, можлива заміна послідовності вивчення тем, форми проведення уроку, введення нових тем для вивчення, якщо такі більше відповідають можливостям групи або їхні знання необхідні для проведення заходів, що плануються.

Оцінювання знань та умінь вихованців відбувається під час пізнавальних ігор, опитувань, підсумкових занять, участі у масових заходах гуртка і закладу в цілому.

Планування роботи гуртка побудоване з урахуванням принципів:

- радісного навчання (відчуття радості від спілкування, виховання почуття гумору);
- спільних проектів (комунікативна діяльність дітей під час спільних робіт з образотворчої, практичної, ігрової діяльності);
- рівності з дорослим;
- активної участі кожного у спільній справі.

Принцип організації навчальних груп – гнучка відповідність рівню підготовки та віку дитини.

Програму розраховано для початкового рівня навчання дітей 3-6 років на 3 роки, що надає дитині можливість отримати необхідні навички, які сприятимуть формуванню творчої особистості.

- I рік навчання – діти 3-4 років
- II рік навчання – діти 4-5 років
- III рік навчання – діти 5-6 років

Структурними складовими програми розвитку дитини є наступні блоки:

- розвиток образотворчих здібностей («Мистецька мозаїка»);
- музично-естетичний розвиток («Музичні сходинки»);
- розвиток танцювально-ритмічних здібностей («Кроки до танцю»);
- розвиток здібностей до вивчення англійської мови («У світі англійської мови»).

Початкова група першого року навчання

Комплектується з дітей 3-4 років. Періодичність і тривалість занять - 2 рази на тиждень по 1 годині (одна навчальна година згідно з віковими особливостями дітей 3-4 років – 25-30хв).

Кількісний склад групи – 8-10 вихованців – для більш індивідуального підходу до кожної дитини.

Початкова група другого року навчання

Комплектується з дітей 4-5 років. Періодичність і тривалість занять – 2 рази на тиждень по 1 годині (одна навчальна година згідно з віковими особливостями дітей 4-5 років – 30хв).

Кількісний склад групи – 8-10 вихованців – для більш індивідуального підходу до кожної дитини, оскільки педагогу потрібно зорієнтувати їх на певний вид мистецтва.

Початкова група третього року навчання

Комплектується з дітей віком 5-6 років, які володіють знаннями та навичками, передбаченими програмою першого та другого років навчання. Періодичність і тривалість занять – 2 рази на тиждень по 1 годині (одна навчальна година згідно з віковими особливостями дітей 5-6 років – 30хв).

Кількісний склад групи – 10-12 вихованців. Для успішної творчої діяльності гуртка групи комплектуються за здібностями та психологічними особливостями вихованців.

Заняття у гуртку спонукають дітей до творчості, навчають бачити світ у живих фарбах. Під час навчання дітей раннього віку активно використовується гра. У процесі занять доцільно використовувати різні форми дитячих ігор – дидактичних, пізнавальних, рухових, рольових тощо. Дорослий обіграє сюжет майбутнього малюнка, аплікації чи ліплення за допомогою різних іграшок і предметів, супроводжує роботу емоційним коментарем, використовує вірші, загадки, забавки тощо. Такий метод навчання дозволяє зацікавити малюків, довше утримує їхню увагу, створює необхідний емоційний настрій і позитивний мотив діяльності.

ЗАГАЛЬНІ ОСВІТНІ ЗАВДАННЯ ПРОГРАМИ

Навчальні: збагачувати, розширювати, систематизувати уявлення, знання, дитини про довкілля та власне «Я» (фізичне, психічне та соціальне) та вправляти у їх застосуванні.

Формувати навчальні уміння - організаційні (способи самоорганізації), загальнопізнавальні (спостерігати, обстежувати, аналізувати, виділяти головне, порівнювати, запам'ятовувати, бачити проблему, розмірковувати з приводу неї, розв'язувати її, осмислювати матеріал), загально мовленнєві (культуру слухання, запитування, висловлювання, обґрунтування, доведення, налагодження спілкування), контрольно-оцінні (здійснення найпростіших форм контролю власної діяльності, перевірки зробленого, внесення потрібних корективів, виправлення помилок, вироблення оцінних суджень щодо якісно-кількісних показників зробленого та внесених у досягнення зусиль); вправляти у прояві творчого ставлення до виконання практичних та розумових завдань.

Розвивальні: збагачувати уявлення дитини про природу, рукотворний світ, людей, що оточують, та саму себе; вдосконалювати вміння використовувати здобуті уявлення для подальшого розширення особистого досвіду; створювати сприятливі умови для підвищення її самостійності, довільності поведінки; вправляти в подоланні труднощів, практичному та розумовому експериментуванні; підтримувати намагання дитини адекватно оцінювати свої досягнення в продуктивних видах діяльності, в повсякденному житті - власні вчинки та особистісні якості; створювати умови для вправлення в соціальній компетентності, налагодженні доброзичливих взаємин з людьми різного віку та статі, соціальних ролей; вправляти в умінні розмірковувати, висловлювати власні судження, відстоювати особисту думку; вдосконалювати вміння володіти власним тілом, орієнтуватись у власній зовнішності та стані здоров'я, у корисних та шкідливих для дитячого організму чинниках, впливах.

Виховні: виховувати культуру дитячих бажань, сприяти становленню системи елементарних цінностей, позитивного ставлення до природи, предметів, людей, самої себе; створювати умови для формування її інтересів, намірів, планів; надавати простір для реалізації позитивних задумів у різних сферах життєдіяльності; виховувати культуру поведінки; залучати дитину засобами мистецтва до національної та світової культур; приділяти увагу становленню основ моральної за змістом та активної за формою позиції; виховувати базові якості особистості (самостійність, працелюбність, людяність,

розсудливість, справедливість, самовладання, самолюбність, спостережливість, відповідальність).

Програма пройшла апробацію протягом майже 6-ти років у гуртку раннього розвитку дитини «Розумашка» Центру позашкільної освіти ім.О.Разумкова м.Бердичева.

БЛОК I. РОЗВИТОК НАВИЧОК ОБРАЗОТВОРЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ («Мистецька мозаїка»)

На четвертому році життя дитина, займаючись малюванням та ліпленням, починає набувати формотворчих рухів. У неї вдосконалюється мислення, пам'ять, сприйняття, поступово накопичуються знання про сенсорні еталони предметів та явищ довкілля; дитина починає залюбки експериментувати з художньо-творчими матеріалами.

Композиція стає більш упорядкованою, з'являється ритмічність, удосконалюється художньо-творча майстерність. Працюючи з пластичними матеріалами, дитина засвоює прийоми ліплення, намагається самостійно трансформувати шматок глини (пластиліну) в потрібну їй форму. В аплікації дитина ознайомлюється з процесом наклеювання; розкладає готові форми, створюючи візерунки та нескладні сюжети.

Окрім навчання навичок малювання, ліплення та аплікації, формування інтересу та позитивного ставлення до образотворчої діяльності, заняття із даного розділу розвивають мову, фантазію й творчість, знайомлять з навколишнім світом, сприяють особистісному й естетичному розвитку.

Заняття із сюжетного малювання є водночас і заняттями з розвитку мовлення. У процесі обігравання сюжету та самого малювання ведеться безперервна розмова з дітьми. Така організація діяльності дітей стимулює їхню мовну активність, сприяє мовному наслідуванню, а надалі організовує справжній діалог з іграшковим персонажем або дорослим. Можна говорити про те, що заняття з малювання стимулюють розвиток комунікативної функції мови.

До того ж, у захоплюючій грі, перебуваючи на піку емоцій, виконуючи практичні дії, малюки здатні засвоїти багато нових слів і висловів. Тому заняття з образотворчого мистецтва сприяють розширенню активного й пасивного словника дітей.

Для занять дібрані сюжети, які є близькими досвіді дитини. Вони дозволяють закріпити вже засвоєні нею знання, розширити їх, застосувати перші варіанти узагальнення. Малюючи з дітьми, педагог розповідає про різні явища природи (дощ, сніг, пори року тощо), про життя людей (у місті та селі, свята, прогулянки тощо) і про життя тварин. Відповідно до теми заняття добирається дидактичний матеріал.

Запропоновані завдання дозволяють подати дітям знання про колір, розмір, форму, кількість предметів та їхнє просторове розташування.

Поданий у програмі матеріал передбачає спільну творчість дорослого й дитини. Основне завдання дорослого – навчити дитину діяти, допомогти на початковому етапі, а потім спрямовувати її активність і самостійність.

Педагог має прагнути зарядити дітей емоційно, перетворити заняття на захоплюючу пригоду. Готові роботи слід уважно роздивлятися, спробувати знайти унікальні особливості, схвалити, а маленького автора похвалити за старання.

Потрібно уважно й усвідомлено ставитися до подальшої долі дитячих робіт. Дуже важливо, щоб діти почували повагу до своїх творів. Діти раннього віку потребують постійної уваги дорослого, його похвали і схвалення. Чекання такої уваги є одним з найвагоміших психологічних мотивів, що спонукають дітей до діяльності та досягнення результату. Таке ставлення сьогодні дозволить їм почуватися впевненими в собі людьми в майбутньому.

Освітні завдання:

- розвивати у дітей естетичне сприйняття, вміння помічати красиве у навколишньому середовищі, закладати основи художнього смаку. Виховувати звичку вносити елементи краси в побут, природу, стосунки з однолітками, дорослими;
- знайомити дітей з різними видами та жанрами образотворчого мистецтва: живописом (пейзаж, портрет, натюрморт, казковий, побутовий, анімалістичний), графікою, скульптурою та декоративно-прикладним мистецтвом. Розвивати здатність сприймати мистецькі твори, виявляти емоційне ставлення до зображеного;
- розвивати здібності до образотворчої діяльності (почуття кольору, форми, композиції);
- вчити використовувати колір, форму, лінії, штрихи, пропорції, композицію, різні матеріали (олівці, фарби, фломастери, воскові олівці, свічки, природний матеріал, глину, пластилін, тісто, папір, картон) та нетрадиційні техніки (штампування, малювання пальчиком, долоньками, крапками, фактурного малювання, обривання об'ємної аплікації, пластилінографія та ін.) як засоби створення виразного художнього образу;
- вчити створювати складні художні образи, багатофігурні сюжетні композиції, розміщуючи предмети ближче та далі, самостійно знаходити прийоми зображення при інтеграції різних видів образотворчої діяльності;
- сприяти самостійному оволодінню дітьми технічними навичками, умінню добирати художні засоби в залежності від характеру образу, що створюється, та для здійснення свого задуму;
- спонукати дітей до експериментування з фарбами, різними художніми матеріалами;
- створити розвивальне середовище для самостійної художньої діяльності, що забезпечує самовираження дитини у мистецтві;
- спонукати до творчості, використовуючи ігрові методи та прийоми (ігрові ситуації, розповіді-малювання з елементами казки, ігри-забави, ігри-етюди, ігри-перевтілювання).

БЛОК II. МУЗИЧНО-ЕСТЕТИЧНИЙ РОЗВИТОК

(«Музичні сходинки»)

Це процес передачі дітям суспільно-історичного досвіду музичної діяльності через малі музичні форми, ігровий фольклор і за допомогою засобів інноваційних технологій. Музика – це вид мистецтва, який істотно впливає на становлення особистості в дошкільному віці. Вона збагачує почуття та уявлення дитини, сприяє виробленню вміння відчувати ритм і мелодійність твору, формуванню здатності адекватно реагувати на них своїм голосом і рухами, розвитку інтересів до різних музичних інструментів і бажанню на них грати. Головним завданням педагога є розкриття музичних здібностей дітей задля розвитку особистісних якостей.

Освітні завдання:

- розвивати у дітей музикальні здібності;
- формувати навчальний інтерес та стійку мотивацію дітей до активної творчої діяльності;
- розвивати координацію рухів, гнучкість та витривалість у дітей;
- розвивати мислення та творчу уяву;
- формувати досвід музичних вражень;
- виявити вокальні здібності;
- збагачувати дитячі знання про види музичних інструментів; учити розрізняти їхні тембри;
- підтримувати бажання дітей передавати настрій музичного твору в малюнку, літературній творчості, театральному дійстві тощо;
- підтримувати у дітей бажання слухати музику, емоційно відгукуватись на неї, розповідати про неї;

- спонукати дітей самостійно визначати настрій, характер музичних творів;
- удосконалювати вміння слухати музику, розрізняти її інтонацію, мелодію, змістовне наповнення;
- розвивати бажання та вміння втілювати настрій у нескладних рухах, характер музичного образу;
- налагоджувати координацію слуху і голосу;
- навчити практично використовувати набуті знання та вміння;
- прищеплювати любов до мистецтва найкращими зразками світової музичної культури;
- залучати дітей до подальшого профільного навчання у гуртках Центру позашкільної освіти ім. О. Разумкова.

Гра на дитячих музичних інструментах:

- ознайомити дітей з дитячими струнними (цимбали, бандура, арфа та ін.) та ударно – клавішними (піаніно, рояль) музичними інструментами, зацікавити грою на них та з народними інструментами, поширеними в Україні. Навчати прийомів гри, учити обережно поводитися з інструментами;
- учити передавати на ударних дитячих музичних інструментах характер музики, мелодію; акомпанувати; створювати оркестри та ансамблі дитячих музичних інструментів, закріплювати навички спільної гри, розвивати почуття ансамблю. У процесі гри на дитячих музичних інструментах розвивати творчу активність, уяву і фантазію дитини. Викликати естетичну насолоду від звучання різних музичних інструментів, радість від власної спроможності та відчуття своєї єдності з однолітками.

БЛОК III. ТАНЦЮВАЛЬНО-РИТМІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ («Кроки до танцю»)

У житті дошкільнят музично-рухова діяльність посідає одне з провідних місць у музичному вихованні.

Цей напрямок сприяє психічному розвитку дитини: розширенню кругозору, активізації пізнавальних процесів, розвитку довільної уваги, пам'яті (зорової, слухової, рухової), творчої уяви.

Хореографія виконує не тільки загально розвиваючі функції, а й розв'язує завдання морально-етичного виховання. Так, під час хореографічних занять можна розширювати дитячі інтереси, розвивати вміння бачити прекрасне в хореографії та інших видах мистецтва, формувати навички культури одягу, культури поведінки та культури рухів (зокрема запрошення до танцю, яке підкреслює гідність і повагу до того, з ким танцюють і для кого танцюють), привчати до охайності, самостійності, відповідальності та обов'язкової дисципліни.

Поряд з іншими видами мистецтва танок відіграє значну роль у відродженні та збагаченні національної культури. Ознайомлення дітей з яскравим колоритом української хореографічної лексики, цікавими композиційними формами, своєрідними національними костюмами допомагає дітям усвідомити значущість національно-культурних цінностей, зокрема традицій, обрядів.

Освітні завдання:

- навчати дітей музичного і виразного виконання різних видів основних і танцювальних рухів; удосконалювати техніку їхнього виконання;
- ознайомлювати з танцями різних жанрів, народів, використовуючи «мову рухів» як основу їх осмисленого і виразного виконання;
- в іграх, забавах розвивати вміння дитини емоційно переживати ігрову ситуацію; використовувати музично-рухові навички для розвитку ігрового сюжету, створення музично – пластичного образу;

- залучати дітей до українських хореографічних традицій через сприймання найрізноманітнішої народної музики і творів українських композиторів, виконання традиційних українських рухів, хороводів, танців репродуктивно-продуктивної спрямованості, з усталеними та імпровізаційними елементами;
- сприймання і відтворення у русі класичної та сучасної музики, пісень в аудіозапису з педагогічно доцільним змістом, яскраво вираженою мелодико-ритмічною основою, чіткою музичною формою, зручним для дітей темпом;
- виконання основних танцювальних рухів і танців різних народів світу;
- до виконання нескладних рухів із царини бальної хореографії, навчання сприйняття, розуміння відтворення бального етикету, ввічливого поведіння у парі відповідно до своєї статі;
- розвивати вміння дітей узгоджено рухатися в хороводах і танцях, використовуючи музичний вступ для емоційного настрою на танець та запрошення, сприймати український народний уклін і бальний кніксен як засоби художнього спілкування.

БЛОК ІV. ВИВЧЕННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ («У світі англійської мови»)

Заняття, які проходять у формі діалогу, з пісеньками і веселими розминками, - нагадують дитині природну атмосферу гри. Методика інтуїтивного навчання допомагає малюкові відчувати себе комфортно, занурюючись в нове мовне середовище.

Впродовж курсу, дитина не просто буде володіти певним словниковим запасом, вона зможе розуміти живу звернену мову, вести діалог (в залежності від сформованості мовного апарату і загального рівня розвитку мови), з легкістю продовжити вивчення англійської мови задіюючи отримані навички.

Навчальна програма для дітей віком від 3-х до 6-ти років спрямована на:

- всебічний розвиток дитини: логіка, пам'ять, асоціативне та абстрактне мислення, дрібна та велика моторика, тактильні відчуття тощо;
- розвиток мовлення та слуху: правильна вимова, римування окремих слів, побудова розповідних, наказових та питальних речень та сприйняття їх на слух, різноманітні музичні стилі, скоромовки та римовані діалоги, тощо;
- знайомство з основною структурою англійського речення;
- навчання відповідати на запитання, вести діалоги, розповідати про себе;
- знайомство із різними музичними стилями;
- вивчення англійських пісень;
- на розвиток пізнавальних навичок, логіки, асоціативного мислення, мовлення та пам'яті засобами гри.

В процесі навчання діти вчаться розмовляти англійською, задавати та відповідати на питання, розповідати міні-історії. З 4-5 років діти починають своє знайомство з англійською абеткою, звуками, починають вчитися писати літери та окремі слова і читати.

Освітні завдання:

- в доступній та цікавій формі ознайомити дітей із звучанням англійської мови (звуки, букви, слова);
  - розвивати у вихованців інтерес до англійської мови;
  - навчити дітей окремим словам відповідно до тематичного плану (запам'ятовування окремих слів англійською мовою та розуміння їх відповідності українським аналогам);
  - вивчення простих фраз англійською мовою;
  - вивчення коротких віршиків цією мовою.
- Метою 2-го та 3-го років навчання є:
- повторення та закріплення попередньо вивченого матеріалу з англійської мови;

- навчання дітей розуміти на слух мовлення педагога нормальним темпом, а також висловлювання інших дітей в межах програмного матеріалу;
- навчання дошкільнят відповідати на запитання та по можливості ставити запитання самостійно;
- ознайомлення дітей монологічному і діалогічному мовленню;
- вивчення віршів, пісень.

Впродовж навчання діти не просто будуть володіти певним словниковим запасом, вони зможуть розуміти живу звернену мову, вести діалог (в залежності від сформованості мовного апарату і загального рівня розвитку мови), з легкістю продовжити вивчення англійської мови задіюючи отримані навички.

Вивчать багато захоплюючих історій англійською у супроводі яскравих автентичних відео матеріалів.

Заняття містять творчий блок (тематичне ліплення з еко-тіста, гра з кінетичним піском, малювання пальчиковими фарбами, спонжами, виготовлення поробок).

БЛОК І. МИСТЕЦЬКА МОЗАЙКА

Програма передбачає варіативність форм, методів навчання. На заняттях використовуються пояснювально-ілюстративні (розповідь, пояснення, бесіда, демонстрація), репродуктивні (відтворювальні) методи навчання.

Створюються умови для диференційного та індивідуального навчання.

Програмою передбачена частина інтегрованих занять за окремими темами для середньої групи.

Перевірка і оцінювання знань та умінь учнів здійснюється під час виконання дітьми практичних робіт, а також у формі проведення підсумкових виставок.

Програма початкового рівня розрахована на 3 роки навчання.

Початковий рівень, перший рік навчання (діти 3-4 років)

Метою занять І-го року навчання є:

- * Формувати у дітей інтерес до образотворчої діяльності, вміння дивуватися, емоційно сприймати ілюстрації, картинки, вироби декоративно-прикладного мистецтва;
- * вчити розпізнавати зображення, асоціювати їх із знайомими явищами, предметами, визначати і називати їх місцезнаходження на аркуші паперу (вгорі, внизу, збоку, посередині) та відносно одне одного (над, під, спереду, ззаду); позитивно реагувати на всі кольори фарб, називати їх, обирати ті, що подобаються; за зовнішніми ознаками визначати статеvu приналежність людей.
- * вчити прийомам ліплення, малювання у різних техніках;
- * формувати зображувальні вміння та навички; сприйняття форми, кольору, ритму;
- * формувати інтерес до роботи з папером;
- * знайомити з властивостями паперу, пластиліну, солоного тіста тощо;
- * сприяти оволодінню найпростішими технічними прийомами роботи з різними матеріалами;
- * розвивати дрібну моторику, координацію рухів рук, окомір;
- * розвивати уяву, вміння бачити незвичайне у звичайних предметах;
- * сприяти виникненню у дитини відчуття, що продукт його діяльності цікавий іншим (педагогу, дітям, батькам).
- * розвивати творчі здібності, уяву, фантазію, емоційність, сприйняття, наполегливість, посидючість, працелюбність;
- * виховувати зацікавленість образотворчою діяльністю, формувати елементарні технічні навички, вміння реагувати на результати своєї творчості.

Початковий рівень, другий рік навчання (діти 4-5 років)

Метою занять II-го року навчання є:

- * ознайомити дітей з таким видом мистецтва, як живопис;
- * формувати усвідомлення поняття відображення форми; вміння бачити форму і колір в об'ємах природного та побутового середовища;
- * продовжити вивчення назв кольорів;
- * ознайомити з прийомами користування олівцями, пензлями, фарбами, крейдовими олівцями;
- * формувати навички малювання; ліплення, аплікації, конструювання з паперу;
- * навчити дітей виражати свої враження за допомогою зображувальної діяльності; передавати образи предметів за допомогою пластиліну, фарб, кольорового паперу
- * сприяти розвитку змісту, форми, композиції, збагачення колірної гами роботи;
- * виховувати посидючість, акуратність в роботі, бажання доводити розпочату справу до кінця;
- * поступово, з урахуванням індивідуальних особливостей, підвищувати вимоги до творчих умінь і навичок дітей, не роблячи їх предметом спеціальних навчальних знань;
- * створювати сприятливі умови для розвитку естетичного, емоційно-позитивного сприйняття мистецтва;
- * тренувати координацію рухів рук та пальців.

Початковий рівень, третій рік навчання (діти 5-6 років)

Метою занять III-го року навчання є:

- * ознайомлювати дітей із видами й історією образотворчого мистецтва (роботи класиків та сучасних митців). Виховувати стійкий інтерес до художньо-творчої діяльності;
- * закріпити навички користування олівцем, пензлем та іншими матеріалами для творчої діяльності;
- * вчити порівнювати форми з геометричними еталонами, називати кольори та деякі відтінки; використовувати у роботі пензлі різної товщини та форми; навчати елементарних прийомів композиції.
- * сприяти засвоєнню способів змішування фарб для отримання бажаного результату;
- * розвивати вміння розфарбувати заданий контур; вміння самостійно створити контур для розфарбування; вміння відображати настрої засобами підбору кольорів;
- * продовжувати знайомити дітей з нетрадиційними техніками через оволодіння більш складними прийомами роботи.
- * навчити дітей попередньо продумувати зміст образу, засобів, послідовності його втілення;
- * стимулювати активність, самостійність, ініціативу дітей у придумуванні змісту і способів зображення;
- * спонукати дітей до створення різноманітних і неповторних, оригінальних задумів;
- * створити умови, сприятливі для розвитку творчих здібностей дітей дошкільного віку;
- * тренувати координацію рухів рук та пальців.
- * виховувати зацікавленість результатами власної роботи, вміння співпрацювати з однолітками при виконанні колективної роботи;
- * розвивати у дітей навички самоаналізу, необхідних для оцінки власних і чужих робіт.

Початковий рівень, перший рік навчання (діти 3-4 роки)

НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

Тема заняття	Кількість годин			Форми контролю
	теорія	практика	усього	
Вступ. Організаційна робота	2	-	2	бесіда
Розділ I. Малювання	2	37	40	Опитування, практична гра
Розділ II. Ліплення	2	8	12	практична гра
Розділ III. Аплікація	2	15	16	практична гра, відкрите заняття
Підсумковий захід	-	2	2	
Всього:	8	64	72	

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

Вступ. Організаційна робота (2год). Знайомство з дітьми. Створення сприятливої атмосфери.

Теоретична частина: розповідь про знаряддя для малювання. Ознайомлення з правилами техніки безпеки на занятті.

Розділ I. Малювання(40год).

1. Бесіда про живопис як вид мистецтва. Техніка безпеки при користуванні олівцями, пензлями, фарбами. Навчання дітей правильно тримати олівець, самостійно малювати (черкання), бачити в лініях та їхніх перетинах предмети, формувати інтерес до малювання.

Практична частина: вивчення назв кольорів. Вправи на використання заданого кольору. Наприклад: «повітряні кульки», «кошки з овочами - фруктами». Самостійне малювання «Каляки - маляки для півника» - воскові олівці.

2. Бесіда про кольори в природі. Червоний колір.

Практична частина: пальчикове малювання «Прикрасимо сукню для ляльки».

3. Розфарбовування заданого контуру. Жовтий колір. Пальчикова вправа «Сонце гріє промінцями».

Практична частина: пальчикове малювання «Сонечко сміється».

4. Знайомство з пензликом. Казочка «Подорож синьої фарби».

Практична частина: вправа «Пензлик вітається». Мультфільм «Про хмарку». Малювання «Дощик крап-крап-крап». Синя фарба.

5. Бесіда «Пори року». Знайомство з гуашшю. Гра «Ми осінні листочки».

Практична частина: малювання «Падають листочки». Техніка примакування.

6. Похилі хвилясті лінії. Кольори. Гра «Біжіть до мене».

Практична частина: малювання «Ниточки до повітряних кульок» - воскові олівці.

7. Вправа - гра «Тонкий і товстий».

Практична частина: малювання гуашшю, кінчиком пензлика «Прив'яжемо стрічечки до віночка».

8. Вправа - гра «Намісто різнокольорове».

Практична частина: малювання вертикальних лінійок фарбами «Парканчик для півника».

9. Вправа - гра «Світлофор».

Практична частина: малювання «Доріжка для автомобіля». Горизонтальні лінійки. Гуаш. Пензлик.

10. Вправа-гра «Пташки і кіт».

Практична частина: малювання «Ягідки на кущиках для пташок». Ватяні патички. Повторення червоного кольору.

11. Вправа-гра «Ляльки танцюють».

Практична частина: малювання фарбами «Яблучка для ляльок». Коло.

12. Вправа-гра «Апельсин».

Практична частина: малювання фарбами «Веселі бублики». Пензлик. Закріплення жовтої фарби.

13. Дихальна вправа - гра «Надуємо кульки». Знайомство з феєю Акварелькою.

Практична частина: малювання аквареллю «Різнокольорові кульки». Овал. Червона, жовта, синя фарби.

14. Вправа - гра «Мій веселий м'ячик».

Практична частина: малювання «М'ячики для киці». Гуаш. Двоколірне малювання.

15. Вправа-гра «Прогулянка».

Практична частина: малювання фарбами «Смугасті рушники для лісових звірятко». Відчуття кольору і ритму.

16. Вправа-гра «Котик - муркотик».

Практична частина: малювання «Котик грається з клубочком». Спіральні лінії. Зелена фарба.

17. Вправа-гра «Звірятка у лісі».

Практична частина: малювання за мотивом художнього твору «Миша і горобчик». Фарби. Розмір: великий – маленький.

18. Бесіда про улюблений мультфільм «Смішарики».

Практична частина: малювання «Смішарики». Акварель. Різна форма.

19. Бесіда «Кольори зими». Вправа – гра «Сніжинки».

Практична частина: малювання «На дерева, на кущі тихо падають сніжинки». Нетрадиційна техніка примакування серветкою.

20. Рухлива гра «Рукавичка».

Практична частина: декоративне малювання «Рукавички для кошеняти».

21. Вправа – гра «Хурделиця».

Практична частина: малювання «Зимові візерунки на вікні». Біла фарба на темному тлі.

22. Бесіда «У зимовому лісі». Вправа – гра «Маленькі звірята».

Практична частина: малювання «Ялиночка у зимовому лісі». Повторення зеленого кольору.

23. Бесіда про Новий рік. Мультфільм «Про Діда Мороза».

Практична частина: малювання «Святкова ялинка». Пензлик. Патички. Пальчики. Кольорова гуаш.

24. Гра «Зайчик». Дидактична гра «Ми гуляємо взимку».

Практична частина: малювання «Тихо падає сніжок». Біла фарба на блакитному тлі.

25. Вірш М.Познанської «Сніг їде». Танок «Сніжиночки».

Практична частина: малювання «Лісова красуня».

26. Гра-забава «Ляльки танцюють». Дидактична гра «Прикрашаємо сукню для ляльки».

Практична частина: малювання «Святковий феєрверк». Нетрадиційна техніка – пальчикова. Гуаш різного кольору. Змішування.

27. Гра «Впізнай за голосом». Бесіда про пташок узимку.

Практична частина: малювання «Нагодуємо пташок» - зернятка та ягідки. Пензлик. Ватяний патичок.

28. Гра «Хто сховався». Слухання музики. Танцювальні вправи з хустинками.

Практична частина: малювання «Хустинка для мами». Пензлики. Ватяні патички. Пальчики.

29. Гра «Не замерземо». Дидактична гра «Одягни ляльку на прогулянку».

Практична частина: малювання «Сніжні кулі». Біла фарба.

30. Рухлива гра «Прокати м'яч». Дидактична гра «Упізнай іграшку».

Практична частина: малювання «Наші іграшки». Фарба різного кольору. Пензлик товстий і тонкий.

31. Рухлива гра «Пташки в гніздечках». Вірші про маму.

Практична частина: малювання «Квіти для мами» - тюльпани. Фарба різного кольору. Пензлик товстий і тонкий.

32. Рухлива гра «Почуй дзвіночок». Пальчикова гра «Сонце гріє промінцями».

Практична частина: малювання «Сонечко сміється»

33. Гра «Хто в дзеркалі?». Пальчикова гра «Клубочки».

Практична частина: малювання «Бабусині клубочки».

34. Бесіда. Писанкові мотиви. Розфарбовування заданого контуру.

Практична частина: малювання «Гарна писанка у мене».

35. Гра «Пташки і кіт». Дидактична гра «Назви пташку».

Практична частина: малювання «Погодуємо пташок». Патички, пальчики.

36. Гра «У гості до ляльок». Розглядання картинок про весняні квіти.

Практична частина: малювання «Кульбаби на лузі». Примакування – серветка, жовта фарба. Пензлик – зелена фарба.

37. Гра «Кого ми бачимо». Рухлива гра «Сонечко і дощик».

Практична частина: малювання «Жучок - сонечко».

38. Гра «Сонячні зайчики». Дидактична гра «Одягнемо ляльку на прогулянку»

Практична частина: малювання «Літо - літечко». Власна фантазія дітей.

39. Рухлива гра «Жуки та метелики». Дидактична гра «Посади метелика на квітку того ж кольору».

Практична частина: малювання «Метелик прилетів». Нетрадиційна техніка малювання долонькою.

40. Гра «Сонячні зайчики».

Практична частина: колективна робота «Сонячний віночок». Комбінована техніка – малювання + аплікація.

Розділ II. Ліплення (12 год).

1. Вступна бесіда. Техніка безпеки. Матеріали та інструменти.

2. Дихальна вправа «Надуваємо кульку».

Практична частина: ознайомлення з прийомами ліплення: «Куля», «Колобок».

3. Рухлива гра «Збери грибочки».

Практична частина: ліплення простих геометричних форм. «Грибочок».

4. Гра «Їстівне – неїстівне».

Практична частина: ліплення простих форм: «Яблуко», «Груша».

5. Гра - потішка «Печу, печу, хлібчик»

Практична частина: ліплення з солоного тіста: «Пригощаємо ляльку печивом»

6. Мультфільм «Де зимує Сніговик». Обговорення.

Практична частина: ліплення простих форм – «Сніговик». Прийом з'єднання окремих деталей.

7. Дидактична гра «Поклади у кошик».

Практична частина: виконання композиції з кількох предметів: «Тарілка з фруктами».

8. Гра «Їстівне – неїстівне» з м'ячем.

Практична частина: ліплення фігур поєднанням різних за формою деталей: «Ромашка», «Черепашка».

9. Загадки про ялинку. Дидактична гра «Впізнай іграшку».

Практична частина: ліплення з циліндрів різної довжини «Ялинка».

10. Бесіда про зимові свята.

Практична частина: пластилінографія «Прикрасимо ялиночку».

11. Гра - руханка «Танці – зігріванці».

Практична частина: ліплення з солоного тіста «Новорічні бублики, кульки на ялинку»

12. Гра - руханка «Нагодуємо пташок».

Практична частина: пластилінографія «Горобинка для пташок». Прикрашання кульками.

Розділ III. Аплікація (16год).

1. Вступна бесіда. Техніка безпеки. Навички користування клеєм, пензликом для клею.

Практична частина: Знайомство з папером. Знайомити з властивостями паперу: легко мнеться, скочується, рветься. Формувати прості форми з паперу - товсті джгути різної довжини, кулі.

2. Дихальна вправа «Вітерець».

Практична частина: аплікація «Повітряні кульки».

2. Мультфільм «Де живе хмарка». Ритмічна вправа «Дощик накрапає».

Практична частина: «Хмарка і дощик». Комбінована техніка – аплікація з домальовуванням.

3. Мультфільм «Колобок на новий лад»

Практична частина: «Колобок на підвіконні». Комбінована техніка – аплікація з домальовуванням.

4. Бесіда «Зимові розваги». Мультфільм «Про зиму».

Практична частина: аплікація «Снігові грудочки на дахах». Серветки білого кольору. Обривання.

5. Бесіда «Зимові розваги».

Практична частина: аплікація з ватяних дисків «Сніговик».

6. Дидактична гра «Одягни ляльку».

Практична частина: аплікація «Рукавичка». використання геометричних фігур.

7. Дидактична гра «Вгадай іграшку».

Практична частина: аплікація з ватяних кульок «Пінгвін».

8. Вірш – гра «Падав сніг на поріг, кіт зліпив собі пиріг...»

Практична частина: аплікація «Падав сніг на поріг». Серветка білого кольору. Відривна техніка.

9. Бесіда «Моя мама...»

Практична частина: аплікація «Листівка для мами».

10. Дидактична гра – пазли «Склади квітку»

Практична частина: аплікація «Пролісок».

11. Бесіда про безпеку руху пішохода. Повторення кольорів.

Практична частина: аплікація «Світлофор».

12. Дидактична гра «Транспорт»

Практична частина: аплікація «Вагончики».

13. Мультфільм «Квітковий феєрверк»

Практична частина: аплікація «Квіти у вазі».

14. Дидактична гра «Сонечко і дощик».

Практична частина: аплікація «Квітова галявина».

Підсумковий захід наприкінці семестру (2год). I семестр - Зустріч з Дідом Морозом. II семестр - «Галявина розумашок».

Початковий рівень, другий рік навчання (діти 4-5 років)

НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

Тема заняття	Кількість годин			Форми контролю
	теорія	практика	усього	
Вступ. Організаційна робота	2	-	2	бесіда
Розділ I. Малювання	2	38	40	Опитування, практична гра
Розділ II. Ліплення	2	13	15	практична гра
Розділ III. Аплікація	2	11	13	практична гра, відкрите заняття
Підсумковий захід	-	2	2	
Всього:	8	64	72	

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

Вступ. Організаційна робота (2год). Знайомство з дітьми. Створення сприятливої атмосфери. Вступне заняття. Бесіда про живопис, як вид мистецтва. Техніка безпеки при користуванні олівцями, пензлями, фарбами, фломастерами.

Розділ I. Малювання(40год).

1. Кольори навколо нас.

Теоретична частина: Повторення назв кольорів.

Практична частина: вправи на розфарбовування заданого контуру. Підбір кольорів. Технічні прийоми. Наприклад: «натюрморт», «наш акваріум», «соняшник».

2. Малюнок на вільну тему одним кольором. Коло.

Теоретична частина: Бесіда про кольори в природі.

Практична частина: Вправи. Малювання «Жучок сонечко». Пензлик. Пальчик.

3. Розфарбовування заданого контуру.

Теоретична частина: поняття контуру.

Практична частина: малювання «Соняшник».

4. Використання природних контурів рослин. Дидактична гра «З якого дерева листочок».

Практична частина: малювання «Осіннє дерево» (ІНТЕГРОВАНІЙ БЛОК – «Осінь»). Див. ДОДАТОК 1.

5. Мультифільм «Смішарики».

Теоретична частина: Змішування фарб. Вправи.

Практична частина: малювання за сюжетом мультифільму «Смішарики»:

6. Бесіда, присвячена зимовим святкам від Миколая до Різдва.

Теоретична частина: обговорення елементів традиційного святкування.

Практична частина: малювання на тему зимових свят «Діти і святий Миколай».

7. Малювання по пам'яті та за спостереженням.

Практична частина: малюнок-фантазія «Пригоди у зимовому лісі» (ІНТЕГРОВАНІЙ БЛОК – «Іграшки»).

8. Колективна робота. Розфарбовування заданого контуру.

Практична частина: декоративна композиція «Калина».

9. Бесіда. Обговорення змісту улюблених казок, головних героїв, їх характерів та вигляду.

Практична частина: малювання ілюстрацій, наприклад до казок: «Попелюшка», «Снігова королева», «Кіт у чоботях».

10. Створення олівцем задуманого контуру.

Практична частина: малювання «Букет в вазі».

11. Малювання по пам'яті та за спостереженням.

Практична частина: малювання «Загадка».

12. Бесіда «Наше чудове місто». Виконання робіт з передачею перспективи та пропорцій об'єктів, що зображуються.

Практична частина: малювання «Вулиці мого міста».

13. Повторення назв кольорів.

Практична частина: малювання «Веселка над містом».

14. Бесіда. Писанкові мотиви.

Практична частина: малювання «Орнамент», «Великодні свята».

15. Бесіда. Орнамент, як малюнок, утворений повторенням форм і кольору в певному ритмі. Поняття симетрії і ритму. Демонстрація орнаментів вишивок, тканих виробів, розпису.

Практична частина: малювання орнаменту в різноманітних композиціях. Вправи.

Малювання «Півник» (декоративна композиція).

16. Малювання по пам'яті та за спостереженням.

Теоретична частина: особливості передачі образу засобами образотворчого мистецтва.

Практична частина: малювання «Свято мами», «Портрет».

17. «Моя родина» (ІНТЕГРОВАНІЙ БЛОК)

Практична частина: малювання «Найдорожче слово – мама».

18. Природні форми об'єктів живої природи.

Теоретична частина: обговорення баченого пейзажу, окремих рослин та їх елементів. Виконання робіт з відображенням природних контурів рослин.

Практична частина: малювання «Букет у вазі».

19. Природні форми об'єктів живої природи.

Теоретична частина: обговорення баченого пейзажу, окремих дерев, кущів та їх елементів. Виконання робіт з відображенням природних контурів дерев та кущів.

Практична частина: малювання «Пригоди у зимовому лісі»

20. Природні форми об'єктів живої природи.

Теоретична частина: дидактична гра «Нагодуй пташку». Відеослайди.

Практична частина: малювання «Підгодуємо птахів»

21. Передача природних форм об'єктів живої природи.

Теоретична частина: рухлива гра «Швидко – повільно». Мультфільм.

Практична частина: малювання «Як ведмідь зимує»

22. Малювання восковими олівцями. Передача образів неживої природи.

Теоретична частина: загадки про зимові явища природи.

Практична частина: малювання «Метелиця – хурделиця»

23. Декоративне малювання.

Теоретична частина: прийоми декоративного малювання. Виставка рукавичок дітей.

Обговорення.

Практична частина: малювання «Про що розкаже рукавичка».

24. (ІНТЕГРОВАНІЙ БЛОК «Числа»).

Теоретична частина: дидактична гра «Про що розповідають числа».

Практична частина: малювання «Намальовані історії»

25. Передача образу людини.

Теоретична частина: бесіда «З ким ти живеш». Дидактична гра «Одягнемось на прогулянку».

Практична частина: малювання «Моя родина»

26. Малювання улюблених героїв мультфільмів. Передача образу за допомогою кольору, форми.

Теоретична частина: мультфільм «Капітошка». Обговорення.

Практична частина: малювання «В гостях у Капітошки»

27. Техніка монотипії.

Теоретична частина: дидактична гра «Кольорові метелики». Відеослайди.

Практична частина: малювання «Весна настає».

28. Передача природних форм об'єктів живої природи.

Теоретична частина: загадки про квіти. Дидактична гра «Квіти у вазі».

Практична частина: малювання «Весняні квіти – підсніжники»

29. Самостійне малювання за ілюстрацією.

Теоретична частина: розгляд ілюстрації. Обговорення. Відеослайди.

Практична частина: малювання «Привітаємо птахів»

30. Колективна робота.

Теоретична частина: відеослайди. Прийоми зображення дерев, кущів, квітів.

Практична частина: малювання «Сади квітують»

31. (ІНТЕГРОВАНІЙ БЛОК – «Райдуга-веселка»)

Теоретична частина: загадки. Дидактична гра «Знайди колір».

Практична частина: малювання «Райдуга – веселка»

32. Малювання за уявою.

Теоретична частина: бесіда про пори року – літо. Відеослайди.

Практична частина: малювання «Незабаром літєчко»

33. Техніка монотипії.

Теоретична частина: відеослайди. Вірші про метеликів.

Практична частина: малювання «Метелик».

34. Пальчикова техніка малювання.

Теоретична частина: дидактична гра «Овочі – фрукти».

Практична частина: малювання «Кошик з фруктами».

35. Використання різних за формою частин – коло, овал.

Теоретична частина: загадки про домашніх тварин. Рухлива гра «Киця».

Практична частина: малювання «Киця».

36. Техніка малювання по вологому паперу.

Теоретична частина: мультфільм «Де народжується хмарка». Обговорення.

Практична частина: малювання «Дошова хмарка».

37. Техніка малювання по вологому паперу.

Теоретична частина: бесіда про домашнього улюбленця. Відеослайди.

Практична частина: малювання «Мій дружок – собачка».

38. Колективна робота, виконана з окремих частин.

Теоретична частина: комбінована техніка – малювання + аплікація.

Практична частина: колективна робота «Сонячний віночок».

39-40. **Підсумковий захід наприкінці семестру (2год).** I семестр - Зустріч з Дідом Морозом. II семестр - «Галявина розумашок».

Розділ II. Ліплення (15год).

1. Вступна бесіда. Техніка безпеки. Матеріали та інструменти для роботи. Пластичні вправи.

2. Повторення прийомів ліплення. Вправи. Дидактична гра «Знайди предмет».

Практична частина: виконання простих геометричних форм: «Куля», «Конус», «Циліндр».

3. Ліплення простих предметів «Овочі, фрукти». Дидактична гра «Кухарі».

Практична частина: ліплення «Овочі для зайчика» - пластилін.

4. Ліплення предметів з різних частин. Дидактична гра «Поклади в кошик».

Практична частина: ліплення «Грибочки»

5. Виготовлення керамічного посуду способом пласта. Дидактична гра «Знайди предмет».

Практична частина: ліплення «Сервіз для ляльки».

6. Виконання композиції з кількох предметів. Закріплення ліплення способом пласта.

Практична частина: ліплення «Тарілка з фруктами», «Кошик з овочами».

7. Засвоєння методу ліплення за допомогою «шнура».

Практична частина: виконання композиції з кількох предметів: «Кошик з грибочками».

8. Ліплення фігурок поєднанням різних за формою деталей.

Практична частина: ліплення «Птахи» (півник, лебідь, качка, сова); «Тварини» (кішка, собачка, лисичка, зайчик, їжачок).

9. Повторення прийомів декорування поверхні. Дидактична гра «Нагодуй пташку».

Практична частина: прикрашання тарілочки горохом та насінням соняшника.

10. Бесіда «Моя улюблена казочка». Ілюстрації.

Практична частина: ліплення персонажів українських народних казок: «Курочка», «Мишка».

11. Ліплення з солоного тіста «Іграшка на ялинку» (ІНТЕГРОВАНІЙ БЛОК «Новий рік»).

12. Ліплення фігурок з застосуванням прийомів витягування. Вправи.

Практична частина: ліплення української народної іграшки «Баранчик».

13. Мультфільм «Рукавичка».

Практична частина: ліплення персонажів українських народних казок: «Зайчик», «Ведмедик». Закріплення прийомів ліплення.

14. Ліплення складних тематичних композицій з використанням раніше засвоєних форм.

Практична частина: композиція «Лісова галявина».

15. Виконання стилізованої людської фігурки: ліплення «Лялька».

Розділ III. Аплікація (13год).

1. Вступна бесіда. Техніка безпеки. Матеріали та інструменти для роботи. Пластичні вправи.

2. Відривна аплікація.

Теоретична частина: орієнтація в просторі, вище – нище. Рухлива гра «Листя полетіло».

Практична частина: аплікація «Листя кружляє».

3. Повторення геометричних фігур. Вирізання частин із цілого.

Теоретична частина: рухлива гра «Світлофор». Бесіда про безпеку на дорозі.

Практична частина: аплікація «Світлофор».

4. Аплікація з декількох геометричних фігур.

Теоретична частина: дидактична гра «Вгадай геометричну фігуру».

Практична частина: аплікація «Подорожуємо потягом» (ІНТЕГРОВАНА ЧАСТИНА «Транспорт»)

5. Самостійна робота.

Теоретична частина: дидактична гра «Хто на якому транспорті їде».

Практична частина: аплікація «Вантажівка».

6. Комбінована техніка. Конструювання з паперу + аплікація.

Теоретична частина: мультфільм. Бесіда.

Практична частина: конструювання з паперу + аплікація «Мишеня», «Котик».

7. Ілюстрація казки за допомогою різних прийомів аплікації. Передача сюжету.

Теоретична частина: бесіда про пори року, особливості зими. Загадки про диких тварин.

Практична частина: аплікація «Казкова картинка».

8. Колективна робота з використанням різних прийомів роботи з папером, серветками, ватою.

Теоретична частина: відеослайди про снігопад, зимові явища в природі. Вірші.

Практична частина: аплікація «Сніг на дереві».

9. Робота за уявою.

Теоретична частина: загадки про зиму. Рухлива гра «Хурделиця».

Практична частина: аплікація «Зимові загадки» (ІНТЕГРОВАНА ЧАСТИНА «Зима»)

10. Самостійна робота. Виготовлення подарунку під ялинку.

Теоретична частина: бесіда «Ми святкуємо Новий рік». Вірші.

Практична частина: аплікація «Чобіток від Діда Мороза».

11. Творча робота за сюжетною картиною.

Теоретична частина: загадки про пори року. Дидактична гра «Звірята у лісі».

Практична частина: аплікація «Сонечко сяє» (ІНТЕГРОВАНА ЧАСТИНА «Природа»)

12. Самостійна робота.

Теоретична частина: дидактична гра «Вгадай квітку».

Практична частина: аплікація «Кульбаба» (ІНТЕГРОВАНА ЧАСТИНА «Квіти весняні»).

13. Підсумок роботи.

Практична частина: Колективна аплікація з батьками «Галявина розумашок».

Початковий рівень, третій рік навчання (діти 5-6 років)

НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

Тема заняття	Кількість годин			Форми контролю
	теорія	практика	усього	
Вступ. Організаційна робота	2	-	2	бесіда

Розділ I. Малювання	2	43	45	Опитування, практична гра
Розділ II. Ліплення	2	11	13	практична гра
Розділ III. Аплікація	2	8	10	практична гра, відкрите заняття
Підсумковий захід	-	2	2	
Всього:	8	64	72	

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

Вступ. Організаційна робота (2год). Знайомство з дітьми. Створення сприятливої атмосфери. Вступне заняття. Бесіда про живопис, як вид мистецтва. Техніка безпеки при користуванні олівцями, пензлями, фарбами, фломастерами.

Розділ I. Малювання(45год).

1-2. Кольори навколо нас.

Теоретична частина: Повторення назв кольорів. Дидактична гра.

Практична частина: вправи на розфарбовування заданого контуру. Підбір кольорів.

Технічні прийоми. Малювання «Півник», «Павич».

3-4-5. Розфарбовування заданого контуру. Дидактична гра.

Теоретична частина: Підбір кольорів. Технічні прийоми. Дидактична гра.

Практична частина: малювання на вільну тему одним кольором. (Наприклад: «Гілка калини», «Тропічні рибки»).

6. Виконання малюнку одним кольором. Дидактична гра.

Теоретична частина : Бесіда про кольори в природі. Діалог з дітьми про овочі, квіти, їх назви, вигляд, кольори.

Практична частина: малювання на вільну тему.

7. Природні форми об'єктів живої природи. Дидактична гра.

Теоретична частина: Обговорення баченого пейзажу, окремих рослин та їх елементів.

Практична частина: Виконання робіт з відображенням природних контурів рослин.

Малювання «Осіньні листя». Малюнок по пам'яті з натури.

8-9. Ілюстрація до казки.

Теоретична частина: Обговорення змісту улюблених казок, головних героїв, їх характерів та вигляду. Виконання малюнків – ілюстрацій.

Практична частина: малювання «Півник і двоє мишенят», «Рукавичка».

10. Зимові свята «від Миколая до Різдва».

Теоретична частина: Бесіда. Обговорення елементів традиційного святкування.

Практична частина: малювання до свята Миколая «Іде святий Миколай».

11. Самостійна робота.

Теоретична частина: Виконання малюнків на тему зимових свят.

Практична частина: малювання «Ялинка в лісі».

12. Орнамент, як малюнок, утворений повторенням форм і кольору в певному ритмі.

Теоретична частина: Бесіда. Поняття симетрії і ритму. Демонстрація орнаментів вишивок, тканих виробів, розпису.

Практична частина: Вправи. Виконання робіт – спроба відтворити орнамент в різноманітних композиціях.

13. Колективна робота.

Теоретична частина: Розфарбовування заданого контуру.

Практична частина: малювання «Квіткова декоративна композиція».

14-15-16. Ілюстрація до літературного твору (вірша, оповідання).

Теоретична частина: перегляд мультфільму. Бесіда.

Практична частина: малювання «Трудівниця бджола», «Про жука», «Село, як писанка».

17. Створення олівцем задуманого контуру.

Теоретична частина: Бесіда про традиційні українські ремесла – кераміка.

Практична частина: малювання керамічного посуду.

18. Наше чудове місто.

Теоретична частина: Передача перспективи та пропорцій об'єктів, що зображуються.

Практична частина: малювання «Моє місто».

19-20. Особливості народного українського розпису.

Теоретична частина: Демонстрація зразків. Обговорення.

Практична частина: Виконання вправ. Виконання робіт з копіюванням окремих елементів запропонованих зразків. Відтворення по пам'яті зразків, що сподобались. Малювання: «Півник», «Квіткова декоративна композиція».

21-22. Малюнки по пам'яті та за спостереженням.

Теоретична частина: Передача особливості образу засобами образотворчого мистецтва.

Практична частина: малювання «Люба матуся», «Портрет друга».

23. Створення олівцем задуманого контуру.

Теоретична частина: Передача особливості образу засобами образотворчого мистецтва.

Практична частина: малювання «Квіти» (бджілки збирають мед).

24. Передача образу засобами образотворчого мистецтва.

Теоретична частина: Бесіда про циркових артистів.

Практична частина: малювання «Цирк» (портрет клоуна, виступ лева).

25. Повторення назв кольорів.

Теоретична частина: загадки про явища природи.

Практична частина: малювання «Веселка» (метелики над квітами). Змішування фарб.

26-27. Писанкові мотиви.

Теоретична частина: Бесіда про елементи святкування Великодня.

Практична частина: Розфарбовування заданого контуру (орнамент). Малювання «Українські писанки», «Рушник».

28. Українське декоративно-прикладне мистецтво.

Теоретична частина: розгляд предметів українського побуту. Обговорення характерних елементів орнаменту.

Практична частина: малювання «Півник» (відтворення народного розпису).

29. Намальовані історії.

Теоретична частина: Складання разом з дітьми цікавих історій. Повторення вивченого матеріалу.

Практична частина: малювання дітьми власних створених історій.

30. Передача власного настрою за допомогою різнокольорових фарб.

Теоретична частина: читання віршів про маму. Обговорення.

Практична частина: малювання «Подарунок для мами - квіти» (свято мами).

31. Створення контуру за допомогою олівця. Розфарбування заданого контуру.

Теоретична частина: Птахи нашого краю. Бесіда «Птахи прилетіли».

Практична частина: малювання «Пташка по пам'яті».

32. Довільне малювання.

Теоретична частина: дидактична гра «Відгадай загадку-покажи відгадку!».

Практична частина: малювання «Свійські тварини».

33. Передача явищ природи за допомогою фарб.

Теоретична частина: Розповідь про дощик. Рухлива гра «Дощик».

Практична частина: малювання по вологому паперу «Дошова хмаринка».

34. Поєднання в роботі різних технік.

Теоретична частина: Бесіда про пору року. Дидактична гра «Поговоримо про сніг».

Практична частина: малювання «Сніг-сніжок» (сніжинки та виготовлення сніжинки з серветки способом відриву).

35. Зображення обличчя людини.

Теоретична частина: Прослуховування вірша «Чепуруха». Дидактична гра «Предмети гігієни».

Практична частина: розфарбовування обличчя чисте-брудне.

36. Самостійна робота.

Теоретична частина: Бесіда про прикрашання Новорічної ялинки. Загадки. Дидактична гра «Чарівні прикраси».

Практична частина: пальчикове малювання «Прикраси для ялинки».

37. Малювання за уявою.

Теоретична частина: Відгадування загадки. Складання колективної розповіді про Діда Мороза, спираючись на питання вчителя. Дидактична гра «Що принесе нам Дід Мороз?».

Практична частина: малювання за уявою «Що несе в торбинці Дід Мороз»

38. Нетрадиційні техніки малювання.

Теоретична частина: Бесіда «Чим ми вміємо малювати?». Дидактична гра «Ой мете метелиця».

Практична частина: малювання восковими олівцями «Хуртовина».

39. Зображення диких та свійських тварин. Ілюстрація до казки «Рукавичка».

Теоретична частина: перегляд мультфільму – казки «Рукавичка». Обговорення. Дидактична гра «Яка рукавичка?».

Практична частина: малювання звірів – мешканців рукавички.

40. Малюнок – композиція.

Теоретична частина: бесіда про родину. Дидактична гра «Хто як виглядає?»

Практична частина: малювання «Моя родина». Фарби з домальовуванням олівцями.

41. Використання нетрадиційних технік при зображенні живої природи.

Теоретична частина: Обговорення картини «Рання весна». Прослуховування віршика «Веснянка».

Практична частина: малювання пальчиком первоцвітів, доопрацювання обривною аплікацією.

42. Використання нетрадиційних технік при зображенні живої природи.

Теоретична частина: Обговорення картини «Сади квітують». Прослуховування вірша «Край городу вишні білі».

Практична частина: малювання долоньками та пальчиками «Сади квітують».

42. Довільне малювання.

Теоретична частина: Дидактична гра «Послухай і виправ». Дидактична гра «Що на картинках маємо – про те й розповідаємо!».

Практична частина: малювання «Веселі примовки».

43. Самостійне малювання з використання засвоєних технік.

Теоретична частина: Дидактична гра «Веселкові кольори». Дидактична гра «Пригадай колір!».

Практична частина: малювання «Незабаром літечко» за уявою.

44 – 45. Підсумковий захід наприкінці семестру (2год). I семестр - Зустріч з Дідом Морозом. II семестр - «Галявина розумашок».

Розділ II. Ліплення (13год).

1. Вступна бесіда. Техніка безпеки. Матеріали та інструменти для роботи. Пластичні вправи.

2. Повторення прийомів ліплення. Вправи.

Практична частина: «Чарівна квіточка». Знайомство з мозаїчною технікою.

3. Пластилінографія.

Теоретична частина: Дидактична гра «Вгадай. Хто в акваріумі живе». Бесіда про акваріумних рибок. Відеослайди.

Практична частина: «Золота рибка». Заповнюємо контур.

1. Передача форми і пропорцій.

Теоретична частина: перегляд мультфільму «Чарівний птах». Обговорення.

Практична частина: «Казковий птах». Ескіз. Примазування. Змішування кольорів.

2. Українська кераміка.

Теоретична частина: перегляд виставочних робіт. Опишнянська кераміка. Дидактична гра «Піраміда запитань».

Практична частина: «Дивовижний баранець» з цілого шматка глини (за мотивами опишнянської кераміки).

3. Колективна робота. Використання різних технік при створенні композиції.

Теоретична частина: Дидактична гра «Пори року». Рухлива гра «Збери грибочки в кошик».

Практична частина: «Осіній ліс» - рельєфне ліплення, ліплення способом продряпання (гілок), наліплення листочків, розмазування пластиліну по фоні.

4. Природні та допоміжні матеріали для передачі символіки оберегу.

Теоретична частина: Бесіда з метою ознайомлення з поняттями: «берегиня», «оберіг», «підкова». Дидактична вправа «Знайди місце оберегу».

Практична частина: створення виразного образу з глини пластичним способом «Підкова».

5. Змішана техніка.

Теоретична частина: традиційні елементи української писанки. Дидактична гра «Запитайлик».

Практична частина: Прикрашаємо писанку.

6. Закріплення прийомів роботи з пластиліном.

Теоретична частина: відеозапис мультфільму «Муха-цокотуха», ілюстрації із зображенням посуду.

Практична частина: Ліплення чайника та чашки.

11. Ліплення з природи.

Теоретична частина: ігрова ситуація «до нас у гості прийшов заєць», бесіда про зайця (частини тіла, деталі), спонукання дітей до дії - «зліпимо зайцю друзів», самостійна діяльність дітей.

Практична частина: «Зайчення» (ліпити зайця, використовуючи іграшку в якості природи; передавати форму частин іграшки: овальну (тулуб), округлу (голова), циліндричну (ноги); передавати пропорційне співвідношення частин і деталі (вуха, хвіст, лапи); вчити поєднувати виліплені частини в одне ціле, щільно з'єднувати їх шляхом промазування однієї частини до іншої).

7. Стилзація форми.

Теоретична частина: дидактична гра «Знайди малечу». Рухлива гра «Сховайся в будиночок».

Практична частина: ліплення із кульок «Весела вівця».

12. Об'ємне ліплення.

Теоретична частина: Дидактична гра «Впізнай пташку». Бесіда про птахів.

Відеослайди.

Практична частина: ліплення «Ластівка додому знову до нас летить».

13. Узагальнення і закріплення набутих навичок.

Теоретична частина: дидактична гра «Намисто запитань». Відеослайди «Квіти».

Практична частина: ліплення «Квіти для матусі».

Розділ III. Аплікація (10 год).

1. Вступна бесіда. Техніка безпеки. Матеріали та інструменти для роботи. Пластичні вправи.

2. Збирання малюнку із заданих форм за зразком.

Теоретична частина: Бесіда про аплікацію як вид мистецтва. Показ зразків.

Практична частина: аплікація «Квіти», «Іжачки з грибочками».

3. Збирання малюнку із заданих форм за описом.

Теоретична частина: ілюстрації за змістом. Показ зразків.

Практична частина: аплікація «Бджілки», «Підводний світ», «Цирк».

4. Колективна аплікація.

Теоретична частина: Техніка безпеки при спільній роботі над виробом. Показ зразків.

Практична частина: аплікація «Осінь», аплікація «Орнамент».

5. Повторення поняття паперопластики.

Теоретична частина: Демонстрація зразків.

Практична частина: виготовлення ланцюжків на ялинку, моделювання іграшок «Котик», «Мишка».

6. Повторення поняття моделювання з паперу, як способу надання об'ємної форми плоским елементам для отримання бажаного ефекту.

Теоретична частина: Техніка безпеки при спільній роботі над виробом. Показ зразків.

Практична частина: виготовлення забавок на основі циліндра, конуса: «Грибочок», «Зайчик», «Пташка», «Півник».

7. Виготовлення аплікації на задану тему з використанням готових елементів.

Теоретична частина: розміщення роботи в обумовленому просторі (листівка, ф. А4, ф. А3, ф. А2). Дидактична гра «Кого сонечко збудило?». Прослуховування вірша про сонечко.

Практична частина: аплікація «Сонечко сміється», «Квіткові галявини», «Моє місто».

8. Самостійна робота.

Теоретична частина: дидактична гра «Оповідка про квітку». Бесіда про квіти. Дидактична гра «Порівняймо квіти!».

Практична частина: аплікація з серветок «Квіти весняні».

9. Колективна аплікація.

Теоретична частина: дидактична гра «Поміркуй і скажи». Дидактична гра «Чому не можна?». Рухлива гра «Світлофор»

Практична частина: аплікація «Увага! Небезпека!»

10. Заключне заняття. Підведення підсумків за рік. Оголошення та привітання учасників конкурсів та виставок.

ПРОГНОЗОВАНИЙ РЕЗУЛЬТАТ

Малювання

Діти повинні виявляти пізнавальну компетентність (знати):

- про живопис, як вид мистецтва;
- про матеріали та інструменти, що застосовуються на заняттях живописом;
- техніку роботи з олівцями, фломастерами, фарбами;
- про етапність створення картин (задум, ескіз, вибір техніки виконання, виконання, оформлення);
- про існування традиційного народного розпису;
- про існування таких видів живописних творів, як портрет, пейзаж, натюрморт, ілюстрація;
- про зображення, як декоративні, реалістичні, абстрактні;
- про існування перспективи і передачу її на малюнку;
- про відтворення пропорцій (більше, менше, однакове, ширше, вужче, нижче, вище);
- основні кольори;
- відтінки, способи їх утворення;
- про стилізацію (спрощення) при зображенні;
- про декорування (прикрашення) зображення;

Діти повинні виявляти практичну компетентність (вміти):

- естетично сприймати середовище;
- виділяти окремі об'єкти композиції, що розглядається;
- аналізувати форму і колір цих об'єктів;
- розміщувати (компонувати) малюнок в заданому форматі;
- виконувати малюнок на задану тему;
- виконувати всі етапи створення картини (задум, ескіз, компоновання, виконання, декорування);
- відтворювати форми простих об'єктів.

Діти повинні виявляти творчу компетентність:

- стилізовано зображувати складні об'єкти;
- відтворювати малюнок за мотивами народного розпису;
- виконувати малюнок в заданій кольоровій гамі;
- працювати самостійно.

Діти повинні виявляти соціальну компетентність:

- співпрацювати з однолітками при виконанні колективної роботи;
- шанобливо ставитись до своїх робіт, робіт інших авторів;
- сприймати як високу оцінку своєї роботи участь творчих виробів у виставках;
- розуміти естетичні еталони щодо свого зовнішнього вигляду, здорового та естетично красивого способу життя.

ПРОГНОЗОВАНИЙ РЕЗУЛЬТАТ**Ліплення****Діти повинні виявляти пізнавальну компетентність (знати):**

- відомості про ліплення, як вид мистецтва;
- відомості про види матеріалів, що застосовують для ліплення;
- властивості пластиліну, глини, солоного тіста;
- інструменти та способи їх використання в роботі;
- технологію виконання ліплення (задум, деталювання, збирання виробу, оформлення);
- різні способи ліплення;

- найпростіші способи обробки паперу в техніці паперопластики.

Діти повинні виявляти практичну компетентність (вміти):

- естетично сприймати середовище;
- користуватись різними способами ліплення:
  - конструктивним;
  - пластичним;
  - комбінованим;
  - рельєфним;
  - мозаїчним;
- виконувати роботу на задану тему;
- готувати ескіз для створення панно;
- компонувати роботу в обумовленому просторі;
- декорувати композицію;
- моделювати найпростіші форми з паперу;
- використовувати розгортку для виготовлення моделі;

Діти повинні виявляти творчу компетентність:

- стилізовано зображувати складні об'єкти;
- застосовувати найпростіші прийоми роботи в техніці пластилінографії;
- виконати роботи методом спільних дій, за наслідуванням, зразком;
- використовувати допоміжні матеріали для передачі виразності образу;
- працювати самостійно.

Діти повинні виявляти соціальну компетентність:

- співпрацювати з однолітками при виконанні колективної роботи;
- шанобливо ставитись до своїх робіт, робіт інших авторів;
- намагатись доводити розпочату справу до кінця;
- сприймати як високу оцінку своєї роботи участь творчих виробів у виставках.

ПРОГНОЗОВАНИЙ РЕЗУЛЬТАТ

Аплікація

Діти повинні виявляти пізнавальну компетентність (знати):

- Назви кольорів;
- відомості про аплікацію, як вид мистецтва;
- відомості про види матеріалів, що застосовують для аплікації;
- інструменти та способи їх використання в роботі;
- технологію виконання аплікації (задум, ескіз, малюнок, деталювання, збирання композиції, виклеювання, декорування, оформлення);
- правила використання розгортки для отримання об'ємної форми;
- найпростіші способи обробки паперу в техніці паперопластики.

Діти повинні виявляти практичну компетентність (вміти):

- естетично сприймати середовище;
- користуватись готовими елементами для створення аплікації:
  - за зразком
  - за описом
  - за уявою
- виконувати роботу на задану тему;
- готувати ескіз для створення панно;

- компонувати роботу в обумовленому просторі;
- декорувати композицію;
- моделювати найпростіші форми з паперу;
- використовувати розгортку для виготовлення моделі;

Діти повинні виявляти творчу компетентність:

- стилізовано зображувати складні об'єкти;
- застосовувати найпростіші прийоми обробки паперу в техніці паперопластики;
- працювати самостійно.

Діти повинні виявляти соціальну компетентність:

- співпрацювати з однолітками при виконанні колективної роботи;
- шанобливо ставитись до своїх робіт, робіт інших авторів;
- сприймати як високу оцінку своєї роботи участь творчих виробів у виставках.

НЕОБХІДНЕ ОБЛАДНАННЯ ТА МАТЕРІАЛИ ДЛЯ ЗАНЯТЬ

- 1.Нарукавники та фартушок.
2. Вологі, сухі серветки.
3. Папір для креслення А-4, А-5, А-2.
4. Кольорові олівці. Воскові олівці.
5. Гуаш фірми «Луч». 6 кольорів
6. Акварель фірми «Луч». 6 кольорів.
7. Пластилін фірми «Луч». 6 кольорів.
8. Дощечки для ліплення. Стеки. Клейонка.
9. Папір кольоровий односторонній.
10. Картон кольоровий односторонній, цупкий.
11. Ватяні патички. Поролон.
12. Пензлі круглі натуральні № 4, №8. Пензлі плоскі синтетичні №6.
13. Простий олівець НВ. Ластик.
14. Клей ПВА. Клей - олівець. Ножиці для дитячої творчості.
15. Папка для готових робіт.
16. Папір офісний 20 листочків.
17. Палітра.
18. Стаканчик-непроливайка.

СПИСОК ІНФОРМАЦІЙНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Алексеев С.С. «О колорите», М., 1974р.
2. Алексеев С.С. «О цвете и красках», М., 1962р.
3. Антонович Є. А., Свид С. П., Шпільчак В. А. Поглиблене вивчення образотворчого мистецтва. - К., 1990.
4. Антонович Є. А., Свид С. П., Шпільчак В. А. Програми для шкіл із поглибленим теоретичним і практичним вивченням образотворчого мистецтва та архітектури. - К., 1990.
5. Аронов В. Р. Художник и предметное творчество. - М., 1987.
6. «Базовий компонент дошкільної освіти», Київ, 1999р.
7. Богуш А.М., Лисенко Н.В. «Українське народознавство в дошкільному закладі», Міністерство освіти України, Інститут змісту і методів навчання, Київ, 1997р.
8. Богатеева З.А. «Чудесные поделки из бумаги», Москва, «Просвещение», 1991р.

9. Волков Н.Н. «Композиция в живописи», М., 1977р.
10. Глущенко А.Г. «Внеклассная работа в начальных классах», Київ, «Радянська школа», 1982р.
11. Гусакова М.А. «Апликация», Москва, «Просвещение», 1987р.
12. Доронова Т. Н., Якобсон С. Г. Обучение детей 2-4 лет рисованию, лепке, аппликации в игре. - М., 1992.
13. Журнал «Юный художник», розділ «Уроки изобразительного искусства для маленьких».
14. Задорожний В. І., Боровиков О. Я. Уроки образотворчого мистецтва в 1-3 класах. - К., 1982.
15. Історія педагогіки, «Вища школа», Київ, 1973р.
16. Любарська Л. М., Резніченко М. І. Образотворче мистецтво в 1-4 класах.-К., 1996.
17. «Малюнок», програма, Київ, 1999р.
18. «Мистецтво та освіта», Київ, 1998р.
19. «Мудрость красоты», «Просвещение», Москва, 1981р.
20. Немецкий Б. М., Фомина Н. Н., Коротева Е. И., Михайлова Н. М. Изобразительное искусство и художественный труд. - М., 1991.
21. Процидим Г.І. «Образотворче мистецтво», 1990р.
22. Серова Г. Г., Савинский В. Е. Художник и педагог. - М., 1983.
23. Теория и методика изобразительной деятельности в детском саду. - М., 1985.

БЛОК II. МУЗИЧНІ СХОДИНКИ

Початковий рівень, перший рік навчання (діти 3-4 роки)

НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

Тема заняття	Кількість годин			Форми контролю
	теорія	практика	усього	
Вступ.	2	-	2	бесіда
Розділ I. Слухання музики	6	6	12	Опитування, практична гра
Розділ II. Підспівування та співи	8	12	20	практична гра
Розділ III. Музично-ритмічні рухи	10	26	36	практична гра, відкрите заняття
Підсумковий захід	-	2	2	
Всього:	26	46	72	

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

Вступ (2год).

Знайомство з дітьми, бесіда щодо правил техніки безпеки, розповідь про гурток «Розумашка», бесіда про значення музики в житті людини.

1. Спілкування з батьками. Індивідуальні бесіди. Анкетування.
2. Участь у відкритому заході для батьків.

Розділ І. Слухання музики (12 год).

Теоретична частина. Роль музики у житті людини. Знайомство з різними музичними інструментами.

Практична частина. Викликати емоційний відгук на музику. Вчити дітей слухати веселі та спокійні пісні, п'єси; розрізняти регістри (високий – низький); розрізняти звучання різних інструментів: барабан, брязкальце, дзвіночок, сопілка; розрізняти музику за висотою та ритмом (марш-біг); розрізняти окремі твори та називати їх.

Розділ ІІ. Підспівування та співи (20 год).

Теоретична частина. Початок та закінчення музичних фраз. Спів дорослих. Музичний супровід.

Практична частина. Розвивати вміння підспівувати закінчення музичних фраз, слів, що повторюються у піснях, у супроводі співу дорослих та інструментів; запам'ятовувати невеликі пісні. Вчити правильно вимовляти слова, співати разом з іншими дітьми.

Розділ ІІІ. Музично-ритмічні рухи (36 год).

Теоретична частина. Поняття ритму і темпу у музиці. Характер музики.

Практична частина. Спонукаючи дітей передавати ритм ходьби та бігу, своєчасно змінювати рухи під час виконання танцю (гри). Формувати вміння визначати в русі ритми, передавати їх у зв'язку з різною музикою; дії ігрових персонажів (ведмідь, лисичка, зайчик, пташка).

Вчити в іграх, таночках ходити по одному, парами, тримаючись за руки; бігати по одному; виконувати прості танцювальні рухи: плескати в долоні, тупати ногами, кружляти, ходити, розмахуючи хустинкою, робити напівприсідання, наслідувати рухи тварин.

Підсумковий захід наприкінці семестру (2 год.) І семестр - Зустріч з Дідом Морозом. ІІ семестр - «Галявина розумашок».

Початковий рівень, другий рік навчання (діти 4-5 років)

НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

	Кількість годин			Форми контролю
	теорія	практика	усього	
Вступ. Організаційна робота	2	-	2	бесіда
Розділ І. Музичні сходи:	8	21	29	Опитування, практична гра, відкрите заняття
I.1. Нотна грамота	2	8	10	
I.2. Музичні оповідання	2	8	10	
I.3. Сприйняття музики	4	5	9	
Розділ ІІ. Азбука співи:	8	19	27	практична гра, відкрите заняття
ІІ.1. Вокальний унісон	2	7	9	
ІІ.2. Виконання творів	6	12	18	
Розділ ІІІ. Ігрова мозаїка:	3	9	12	практична гра, відкрите заняття
ІІІ. 1. Шумовий оркестр	2	4	6	
ІІІ. 2. Театралізована гра	1	5	6	
Підсумковий захід	-	2	2	

Всього:	21	51	72	
----------------	-----------	-----------	-----------	--

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

Вступ. Організаційна робота (2год).

Зустріч та знайомство з новими дітьми, бесіда щодо правил техніки безпеки, розповідь про гурток «Розумашка», бесіда про значення музики в житті людини.

1. Спілкування з батьками. Індивідуальні бесіди. Анкетування.
2. Участь у відкритому заході для батьків.

Розділ I. Музичні сходинки (29год). Поступовий базовий курс ознайомлення з основами музичної грамоти через ігровий образ.

I. 1. Нотна грамота (10год).

Теоретична частина. Вивчається з метою розвитку слуху, пам'яті, ознайомлення з нотними знаками, музичними термінами.

Практична частина. Розрізняти низькі, середні, високи звуки; знати скрипковий ключ і ноти; знати сильну та слабку долі, лади, темп у музиці. Дидактичні вправи «Парасолька». «Калюжки» .

(ІНТЕГРОВАНІЙ БЛОК – «Осінь»). Див. ДОДАТОК 1.

(ІНТЕГРОВАНІЙ БЛОК – «Числа»).

I. 2. Музичні оповідання (10год).

Теоретична частина. Ознайомлення із творчістю найкращих представників різних композиторських шкіл і напрямів в історії розвитку музичної культури.

Практична частина. Заняття, у яких із розповіддю педагога використовуються перегляди короткометражних мультиплікаційних фільмів, мультимедійних презентацій згідно з тематикою занять.

(ІНТЕГРОВАНІЙ БЛОК – «Райдуга - веселка»).

I. 3. Сприйняття музики (9год).

Теоретична частина. Активізація емоційної чутливості та розвиток мислення дитини через пізнавання музичних творів. Під час таких занять слід поєднувати музичні основи художнього образу та художнього слова; застосування методу контрастних зіставлень.

Практична частина. Розрізняти музичні твори за характером і настроєм; знати музику маршу, польки, вальсу, колискової пісні; визначати вступ і кінець творів; уміти підбирати до музики іграшку або ілюстрацію.

(ІНТЕГРОВАНІЙ БЛОК – «Іграшки»).

(ІНТЕГРОВАНІЙ БЛОК – «Моя родина»).

(ІНТЕГРОВАНІЙ БЛОК – «Весняні квіти»).

(ІНТЕГРОВАНІЙ БЛОК – «Природа»).

Розділ II. Азбука співу (27год).

Удосконалення процесів вищої нервової діяльності дитини, позитивний вплив на формування голосового апарату і на розвиток слухової активності.

II. 1. Вокальний унісон (9год.)

Теоретична частина. Поняття унісону. Розкриття вокальних можливостей дитячого голосу.

Практична частина. Вивчити нескладні одноголосні вправи у формі коротеньких пісень з ігровим змістом у межах квінти; працювати над дикцією та артикуляцією; опрацювати інтонаційні і ритмічні труднощі; розвивати відчуття чистоти виконання.

(ІНТЕГРОВАНІЙ БЛОК – «Автомобіль»).

II. 2. Виконання творів (18 год.)

Теоретична частина. Характер твору. Формування у дітей стійких співочих навичок, їх закріплення та вдосконалення.

Практична частина. Розучувати пісенний репертуар; працювати над якісним художнім виконанням твору.

(ІНТЕГРОВАНІЙ БЛОК – «Зима. Зимові ігри»).

Розділ III. Ігрова мозаїка (12 год.)

Розвиток у вихованців почуття колективізму, «драматичного» інстинкту, стимулювання мовленнєво - творчої діяльності.

III. 1. Шумовий оркестр (6 год.)

Теоретична частина. Основний принцип – «навчання в дії» (К.Орф). Гра в шумовому оркестрі розвиває слух, відчуття ритму, вміння грати в ансамблі, учить малюків бути уважними, терплячими, учить пошани одне до одного. Це стимул розвитку дитини.

Практична частина. Уміти плескати в долоні (притупувати ніжками) сильну долю в музиці маршу, польки, вальсу; набувати базові навички ритмічної гри на 1-3 звуках як соло, так і в невеличкому ансамблі. Як інновації можна використовувати підручні засоби (усе, що видає звук). Ознайомитись з барабаном, бубном, дерев'яними ложками, маракасами, дзвіночками.

III. 2. Театралізована гра (6 год.)

Теоретична частина. Розвиток уяви, творчої ініціативи у дітей; створення атмосфери, що дає змогу дитині вступити у боротьбу зі своїми комплексами.

Практична частина. Заняття, ігри, вправи та етюди, які спонукають дітей фантазувати, давати свою назву музичним приладам, малювати малюнки, складати оповідання чи вірші – гра перетворюється на творчість.

(ІНТЕГРОВАНІЙ БЛОК – «Новий рік»).

Підсумковий захід наприкінці семестру (2 год.) I семестр - Зустріч з Дідом Морозом. II семестр - «Галявина розумашок».

Початковий рівень, третій рік навчання (діти 5-6 років)

НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

Види підготовки	Кількість годин			Форми контролю
	теорія	практика	усього	
Вступ. Організаційна робота	2	-	2	бесіда
Розділ I. Музичні сходи:	8	21	29	Опитування, практична гра, відкрите заняття
I. 1. Нотна грамота	2	8	10	
I. 2. Музичні оповідання	2	8	10	
I. 3. Сприйняття музики	4	5	9	
Розділ II. Азбука співу:	8	19	27	практична гра, відкрите заняття
II. 1. Вокальний унісон	2	7	9	
II. 2. Виконання творів	6	12	18	
Розділ III. Ігрова мозаїка:	3	9	12	практична гра, відкрите заняття
III. 1. Шумовий оркестр;	2	4	6	
III. 2. Театралізована гра	1	5	6	
Підсумковий захід	-	2	2	
Всього:	21	51	72	

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

Вступ. Організаційна робота (2год). Зустріч з дітьми, знайомство з новими вихованцями.

Бесіда щодо правил техніки безпеки.

1. Спілкування з батьками. Індивідуальні бесіди. Анкетування.
2. Участь у відкритому заході для батьків.

Розділ I. Музичні сходинки (29год).

Поглиблення і поширення знань з музичної грамоти через ігровий образ. Спостереження впливу музики на фізичний і душевний стан дітей.

I. 1. Нотна грамота (10год). Вивчається з метою розвитку слуху, пам'яті, ознайомлення з музичними термінами.

Теоретична частина. Поняття нотної грамоти.

Практична частина. Вивчити та опанувати складні поняття, такі як: гама, тоніка, тризвук, затакт, розмір, реприза.

I. 2. Музичні оповідання (10год).

Теоретична частина. Ознайомлення із творчістю найкращих представників різних композиторських шкіл і напрямів в історії розвитку музичної культури.

Практична частина. Заняття, у яких із розповіддю педагога використовуються перегляди короткометражних мультиплікаційних фільмів, мультимедійних презентацій згідно з тематикою занять.

I. 3. Сприйняття музики (9год). Активізація емоційної чутливості та розвиток мислення дитини через пізнавання музичних творів.

Теоретична частина. Музика, що лікує. Музика і колір.

Практична частина. Вивчити жанрові особливості музики – пісенність, танцювальність, маршовість.

(Діти вже можуть не лише підбирати до музики іграшки або ілюстрації, а й складати маленькі оповідання, малювати малюнки (за бажанням), пластичними рухами позначати найвиразніші музичні елементи).

Розділ II. Азбука співу (27год). Удосконалення процесів вищої нервової діяльності дитини, позитивний вплив на формування голосового апарату і на розвиток слухової активності.

II. 1. Вокальний унісон (9год).

Теоретична частина. Вокальні можливості голосу. Розкриття вокальних можливостей дитячого голосу. Робота над розширенням діапазону в межах октави.

Практична частина. Вивчити нескладні одноголосні вправи у формі коротеньких пісень з ігровим змістом; працювати над дикцією та артикуляцією; опрацювати інтонаційні та ритмічні труднощі; працювати над чистотою інтонування; відчувати ансамбль.

II. 2. Виконання творів (18год).

Теоретична частина. Формування у дітей стійких співочих навичок, їх закріплення та вдосконалення. Виховні можливості хорового співу.

Практична частина. Розучувати пісенний репертуар; працювати над якісним художнім виконанням твору.

Розділ III. Ігрова мозаїка (12год).

Розвиток у вихованців почуття колективізму, «драматичного» інстинкту, стимулювання мовленнєво - творчої діяльності.

III. 1. Шумовий оркестр (6год).

Теоретична частина. Гра в шумовому оркестрі розвиває слух, відчуття ритму, уміння грати в ансамблі, учить малюків бути уважними, терплячими, учить пошани одне до одного. Удосконалюється робота з дитячими музичними інструментами.

Практична частина. Уміти плескати в долоні (притупувати ніжками) сильну долю в музиці маршу, польки, вальсу; ознайомитись із тріскачкою, металофоном, трикутником; набувати базових навичок ритмічної гри на 3-5 звуках як соло, так і в невеличкому ансамблі.

III. 2. Театралізована гра (6год).

Теоретична частина. Розвиток уяви, творчої ініціативи у дітей; створення атмосфери, що дає змогу дитині вступити у боротьбу зі своїми комплексами.

Практична частина. Створити та засвоїти «Театральну абетку малюка» (слова – театральні терміни за трьома блоками: *актори* (слова, пов'язані з людьми, які працюють у театрі), *вистава* (слова, пов'язані із виставою, театр та його оздоблення), *міні-драматизації* казок за допомогою використання різних видів музичної діяльності (дитячий ляльковий театр, пальчиковий театр).

Підсумковий захід наприкінці семестру (2год). I семестр - Зустріч з Дідом Морозом. II семестр - «Галявина розумашок».

ПРОГНОЗОВАНИЙ РЕЗУЛЬТАТ

Діти повинні виявляти пізнавальну компетентність (знати):

- Правила поведінки на заняттях, правила безпеки життєдіяльності;
- Нотну грамоту (нотносець, скрипковий ключ, ноти тощо);
- Музичні терміни та їх значення;
- Засоби музичної виразності, назви танцювальних жанрів;
- Правила співу, напрям мелодійного руху;
- Назви музичних інструментів;

Діти повинні виявляти практичну компетентність (вміти):

- Володіти елементарними вокально-хоровими навичками (дихання, дикція, артикуляція, співоча постава);
- Співати звукоряд, гаму, тризвук;
- Плескати сильну долю в музиці маршу, польки, вальсу; більш складні ритмічні малюнки;
- Виразно співати дитячих пісень;
- Відрізняти музичні лади;
- Володіти навичками гри на шумових музичних інструментах в ансамблі;
- Розрізняти тембри і регістри;
- Диригувати в розмірі 2/4 та 3/4;

Діти повинні виявляти творчу компетентність:

- інтерпретувати те, що приховане за кожною (ознайомленою) казковою ситуацією, за конструкцією сюжету, за поведінкою героїв.
- виявляти творчі вміння, успішно їх застосувати як у музичній діяльності, так і в повсякденному житті;
- вміти виражати образи в рухах іграх-забавах, іграх – драматизаціях.

Діти повинні виявляти соціальну компетентність:

- розуміти естетичні еталони щодо свого зовнішнього вигляду, здорового та естетично красивого способу життя;
- ставитись до музичної творчості як джерела позитивних, радісних емоцій, шляхетних почуттів, патріотичних переживань.

НЕОБХІДНЕ ОБЛАДНАННЯ ТА ІНВЕНТАР

№	Для навчальних занять	Кількість
1.	Фортепіано	1
2.	Звуковідтворювальна апаратура (магнітофон)	1
3.	Відео відтворювальна апаратура (телевізор, відео програвач або ноутбук)	1
4.	Шумові музичні інструменти: - барабани - дзвіночки - ложки дерев'яні - тріскачки - трикутники - металофони - маракаси	За кількістю учасників
5.	Роздягальня	1
6.	Тренувальні костюми	За кількістю учасників

СПИСОК ІНФОРМАЦІЙНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Базовий компонент дошкільної освіти (нова редакція). Затверджений наказом Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України № 615 від 22.05.2012р. // Дошкільне виховання. – 2012. – № 7. – С. 4–24.
2. Богуш А. М. Українське народознавство в дошкільному закладі / А. Богуш, Н Лисенко — К., 2002. — 407 с.
3. Бондаренко Л. Ритміка і танець у 1-4 класах ЗОШ / Л. Бондаренко. – К.: Музична Україна, 1989. – 231 с.
4. Верховинець В. М. Весняночка / В. М. Верховинець. – К. : Музична Україна, 1989. – 342 с.
5. Долинна О. Екологічні виклики сьогодення: збережемо субкультуру дитини / Ольга Долинна, Олена Низковська // Дошкільне виховання. – 2014. – № 5. – С.5-8.
6. Ковальчук Т. Українські народні співаночки: практичний посібник для вчителів музики та муз. працівників / Т. Ковальчук. – Дрогобич : Відродження, 1999. – 48 с.
7. Левченко Л. Л. Музичне джерельце. Зб. муз. творів: У 3-х вип. – Вип. 3. Ч. 1. / Л. Л. Левченко. – Х.: Веста: Вид. «Ранок», 2004. – 136 с.
8. Левченко Л. Л. Музичне джерельце. Зб. муз. творів: У 3-х вип. – Вип. 3. Ч. 2. / Л. Л. Левченко. – Х.: Веста: Вид. «Ранок», 2004. – 120 с.
9. Програма розвитку дітей старшого дошкільного віку «Впевнений старт» // Палітра педагога. – 2012. – №3. – С. 39.
10. Печерська Е. П. Музичні ігри – осередок виховання дружніх стосунків у колективі / Е. П. Печерська, Т. Полтавцева // Початкова школа. – 2003. – № 5. – С. 24-27.

11. Програми для позашкільних і загальноосвітніх навчальних закладів: Художньо-естетичний напрям / упорядкув. О. В. Биковська, І. О. Василянська, О. О. Волкова та ін. – К.: Грамота, 2008. – Вип.1. – 100 с.
12. Ростовський О. Я. Педагогіка музичного сприймання: навч.-мет. посібник / О. Я. Ростовський. – К.: ІЗМН, 1997. – 248 с.
- 13.. Сапіга В. К. Українські народні свят та звичаї / В. К. Сапіга. – К.: Знання України, 1993. – 112 с.
14. Шевчук А.С. Залучаємо дітей до музичної скарбниці / А. С. Шевчук // Методичні рекомендації до Програми виховання і навчання дітей від двох до семи років «Дитина». – 3-е вид., доопр. та доп. – К.: Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2012. – С. 308-360.
15. Шевчук А. С. Національні музичні символи України //Палітра педагога. – 2008. – № 4. – С. 3-5.
16. Шевчук А. С. Новації в мистецькому вихованні дошкільників //Дятленко Н., Гончаренко А., Шевчук А. та ін. Інноваційна практика в роботі вихователя ДНЗ: Метод. посіб. /Н. Дятленко, А. Гончаренко, А. Шевчук та ін. – К.: Шк.. світ, 2010. – С. 43-66
17. Шевчук А.С. Художні проекти з 5-річними дітьми та їхніми батьками //Дошкільне виховання
18. Шуть М. М. Музично-ігрова діяльність молодшого школяра / М. М. Шуть // Розкажіть онуку. – 1999. –№15-16 (серпень). – С. 40, № 19-20. – С. 59.

БЛОК III. КРОКИ ДО ТАНЦЮ

Завдання:

- розвивати початкові навички природних рухів; основи ритміки, правильної постави; уміння орієнтуватися у просторі (вправи, ігри, танці); культуру поведінки, самостійність;
- виховувати позитивне ставлення до фізичних вправ;
- сприяти психологічному звільненню дітей від комплексів, зажимів;
- сприяти позитивній соціалізації особистості дитини.

Початковий рівень, перший рік навчання (діти 3-4 роки)

НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

Тема заняття	Кількість годин			Форми контролю
	теорія	практика	усього	
Вступ. Організаційна робота	2	-	2	бесіда
Розділ І. Ритміка	12	22	34	практична гра, вправи
1.І. Розвиток ритмічного слуху	4	6	10	
2.І.Ознайомлення із засобами музичної виразності	4	6	10	
3.І. Бебі – ритміка.	4	10	14	

Розділ II. Сценічний рух. Основи хореографії	12	22	34	практична гра, відкрите заняття
1.II. Колективно-порядкові вправи	4	6	10	
2.II. Вправи на середині зали	4	10	14	
3.II. Танцювальні етюди	4	6	10	
Підсумкові заняття.	-	2	2	
Всього:	26	46	72	

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

Вступ. Організаційна робота (2год). Значення танцювального мистецтва в житті людини. Правила поведінки та техніка безпеки під час занять. Перші хореографічні вправи. Інтерактивна гра «Знайомство».

Розділ I. Ритміка (34год).

1.I. Розвиток ритмічного слуху (10год).

Теоретична частина. Пояснення терміну «хлопок» та «приставний крок».

Практична частина. Вправи під музику: хлопки, приставні кроки на середині залу, спрямовані на індивідуальне та колективне повторення ритмічного малюнку, відтвореного керівником.

2.I. Ознайомлення з засобами музичної виразності (10год).

Теоретична частина. Пояснення термінів: вступ, закінчення, темп, сила звучання (allegro, balance)

Практична частина: Навчання дітей слухати музику добре відрізнити вступ, закінчення, темп, силу звучання (allegro, balance). Діти повинні засвоїти, що починати танцювальний рух потрібно з початку мелодії і закінчити танцювальну комбінацію одночасно з музикою. В залежності від зміни сили звучання, змінювати інтенсивність руху, скоординувати темп музики з темпом рухів (швидкий – «allegro», повільний – «balance»).

3.I. Бебі – ритміка (14год).

Теоретична частина. Профілактика плоскостопості. Вправи, що сприяють зміцненню м'язів та гомілки. Вправи на розвиток спритності, гнучкості, координацію рухів.

Практична частина. Дихальні вправи і вправи на розслаблення. Основи виконання вправ (стоячи, сидячи, лежачи, у русі).

Розділ II. Сценічний рух. Основи хореографії (34год).

1.II. Колективно-порядкові вправи (10год)..

Теоретична частина. Ознайомлення з поняттями: «коло», «колона», «шеренга», «інтервал».

Практична частина:

1. Постановка корпусу, рук, ніг, голови.
2. Виконання перебудов у малюнках:
  - коло;
  - колона;
  - шеренга;
  - інтервал.
3. Повороти праворуч, ліворуч.
4. Марширування:

- марш по одному по колу;
- перебудови праворуч, ліворуч через одного;
- з'єднання у пари, четвірки;
- перебудови парами, четвірками.

5. Перебудови під час марширування:

- з колони по одному в пари;
- з пар в колони;
- побудова кола з колони;
- вільне розміщення в залі

2.II. Вправи на середині залу (14год)..

Теоретична частина: Щоб правильна постава увійшла у звичку, дітям постійно необхідно нагадувати: положення корпусу, голови, плечей, спини, руки на талії. У цей період навчання діти вперше отримують уяву про опорну ногу (робоча опорна нога повинна утворювати з корпусом пряму вертикальну лінію).

- позиції ніг (I, II, III, VI);
- позиції рук (народні) (підготовча, I, II, III);

Практична частина:

Елементи партерної гімнастики.

1. Положення на спині, хребет усіма точками торкається підлоги.
2. Лежачи на спині, ноги витягнуті в колінах, поробляємо вправу скорочення і витягування стопи в положенні VI та I позиції.
3. Положення – лежачи на спині, ноги витягнуті в колінах. Розвертаємо стопи ніг з IV в I позицію і повертаємо їх у VI позицію.
4. Лежачи на спині, піднімаємо витягнуту ногу вперед і в сторону.
5. Вправа для розвитку виворотності: положення – лежачи на спині, ноги зігнуті в колінах, коліна розводимо в сторони, п'ятки разом.
6. Вправи для розвитку пресу: лежачи на підлозі робимо «велосипед», «ножиці».
7. Вправи для гнучкості тіла: лежачи на животі, носками ніг дістати носа («коло»).

3.II. Танцювальні етюди (10год).

Теоретична частина. Ознайомлення з поняттями «образ» та «сюжет».

Практична частина. Вивчення танцювальних етюдів, створених на основі попередньо засвоєного матеріалу:

1. «Курчата».
2. «Гномики».
3. «Веселі мавпочки».
4. «Ось яка ялинка».
5. «Сніжинки».
6. «Спортивна хвилинка».

Початковий рівень, другий рік навчання (діти 4-5 років)

Завдання:

- навчити дітей відчувати себе на сцені вільно і впевнено, керувати своєю поведінкою і ходом, надаючи їй граціозності і пластичності;
- розвивати музичне уявлення та творчу активність;
- виховувати почуття ритму, музично-ритмічної пам'яті;
- формувати свідоме засвоєння дітьми метроритмічної структури музики.

Заняття проводяться раз в тиждень по одній годині. На першому уроці навчання більше уваги звертати на постановку корпусу, рук, ніг та голови.

Педагог повинен з великою відповідальністю відноситися до вибору музичних творів та їх виконання. Твори повинні бути різноманітними, зрозумілими по формі та

змісту, доступними для емоційного сприймання дітей, а також зручними для виконання рухів.

Ритміка передбачає опору на основні рухи: ходьба, біг, стрибки з дотриманням правильного положення корпусу в русі та гальмуванні, в гімнастичних вправах з предметами та без них, побудова в ряди та перебудова, танцювальні рухи, ігри.

Твори для слухання які звучать на уроці музики, краще запам'ятовуються завдяки рухам, які посилюють емоційний вплив музики, допомагають яскравіше сприйняти художній образ.

В програму включаються години на підготовку концертних номерів, що включає хореографічне оформлення концертних номерів для відкритих заходів.

Початковий рівень, другий рік навчання (діти 4-5 років) НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

Тема заняття	Кількість годин			Форми контролю
	теорія	практика	усього	
Вступ. Організаційна робота	2	-	2	бесіда
Розділ І. Ритміка	8	16	24	практична гра, вправи
І. 1. Розвиток ритмічного слуху	4	8	12	
І.2. Ознайомлення із засобами музичної виразності	4	8	12	
Розділ ІІ. Сценічний рух. Основи хореографії	8	36	44	практична гра, відкрите заняття
ІІ. 1. Колективно-порядкові вправи	2	12	14	
ІІ.2. Вправи на підлозі (партерна гімнастика)	2	12	14	
ІІ. 3. Найпростіші елементи сучасної хореографії	4	12	16	
Підсумкові заняття.	-	2	2	
Всього:	18	54	72	

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

Вступ. Організаційна робота (2 год.) Ознайомлення з метою та формами проведення занять. Мотивація діяльності. Ознайомлення з правилами поведінки, та з вимогами до зовнішнього вигляду.

Розділ І. Ритміка (24 год.)

І. 1. Розвиток ритмічного слуху (12 год.)

Теоретична частина. Пояснення та повторення терміну «хлопок» та «приставний крок».

Практична частина: Вправи під музику: хлопки, приставні кроки на середині залу, спрямовані на індивідуальне та колективне повторення ритмічного малюнку, відтвореного керівником.

І. 2. Ознайомлення з засобами музичної виразності (12 год.)

Теоретична частина. Пояснення та повторення термінів: вступ, закінчення, темп, сила звучання (allegro, balance)

Практична частина: Навчання дітей слухати музику добре відрізнити вступ, закінчення, темп, силу звучання (allegro, balance). Діти повинні засвоїти, що починати

танцювальний рух потрібно з початку мелодії і закінчити танцювальну комбінацію одночасно з музикою. В залежності від зміни сили звучання, змінювати інтенсивність руху, скоординувати темп музики з темпом рухів (швидкий – «allegro», повільний – «balance»).

(ІНТЕГРОВАНІЙ БЛОК – «Моя родина»). Див. ДОДАТОК 1.

Розділ II. Сценічний рух. Основи хореографії (44год).

II. 1. Колективно-порядкові вправи (14год). Знайомство з поняттями: коло, колона, лінія, ланцюжок, танцювальний крок, танцювальний біг, підскоки, ходьба на півпальцях, повороти на місці на 90⁰, 180⁰.

Практична частина: Вивчення свого місця в залі, орієнтація в приміщенні, засвоєння простих танцювальних фігур: коло, колона, лінія, ланцюжок. Повороти на місці на 90⁰, 180⁰. Такі вправи розвивають у дітей координацію.

(ІНТЕГРОВАНІЙ БЛОК – «Осінь»).

(ІНТЕГРОВАНІЙ БЛОК – «Числа»).

- танцювальний крок по колу;
- ходіння з високо піднятими колінами, з поступовим переходом на підскоки;
- боковий галоп правим та лівим боком по колу по черзі.
- біг по колу на півпальцях.
- шиккування на лінії, в колони, тощо.

Танцювальний крок зі збереженням виворотності, натягнутості коліна і стопи, підскоки допомагають добре розігріти м'язи ніг, зробити їх еластичними, підготувати до більш важчих вправ.

(ІНТЕГРОВАНІЙ БЛОК – «Новий рік»).

Повільна ходьба на високих пів-пальцях і на п'яточках - дають змогу педагогу контролювати правильну постановку корпусу кожної дитини, слідкувати за натягнутістю ніг, за постановкою голови.

(ІНТЕГРОВАНІЙ БЛОК – «Іграшки»).

(ІНТЕГРОВАНІЙ БЛОК – «Зимові ігри. Зима»).

II. 2. Вправи на підлозі (партерна гімнастика) (14год).

Теоретична частина. Назви вправ партерної гімнастики. Правила вірного розтягування м'язів.

Практична частина:

- 1.Вправа для підйомів.
- 2.Нахили корпусу вперед до підлоги.
- 3.Вправа «Ножиці».
- 4.Вправа «Літак».
- 5.Вправа «Човник».
- 6.Вправа «Козенята».
- 7.Вправа «Потяг».
- 8.Розтяжка.

(ІНТЕГРОВАНІЙ БЛОК – «Райдуга-веселка»).

(ІНТЕГРОВАНІЙ БЛОК – «Транспорт»).

II. 3. Найпростіші елементи сучасної хореографії (16год).

Теоретична частина. Постановка корпусу, VI позиція ніг, II позиція рук, plie, releve, ізоляція голосів тіла (голова, плечі).

Практична частина. Засвоєння правильної постанови корпусу та голови на середині залу. Вивчення VI позиції ніг (п'яточки, носочки разом), II позиції рук (руки розкриті в сторону на рівні плечей і утворюють з ними пряму лінію), plie (присідання по VI позиції ніг), releve (піднімання на півпальці).

(ІНТЕГРОВАНІЙ БЛОК – «Весняні квіти»).

(ІНТЕГРОВАНІЙ БЛОК – «Природа»).

Підсумковий захід наприкінці семестру (2 год.) І семестр - Зустріч з Дідом Морозом. ІІ семестр - «Галявина розумашок».

Початковий рівень, третій рік навчання (діти 5-6 років)

НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

Тема заняття	Кількість годин			Форми контролю
	теорія	практика	усього	
Вступ. Організаційна робота	2	-	2	бесіда
Розділ І. Ритміка	6	16	22	практична гра, вправи
І. 1. Розвиток ритмічного слуху	3	8	10	
І.2. Ознайомлення із засобами музичної виразності	3	8	12	
Розділ ІІ. Сценічний рух. Основи хореографії	4	20	24	практична гра, відкрите заняття
ІІ. 1. Колективно-порядкові вправи	2	10	12	
ІІ. 2. Найпростіші елементи сучасної хореографії	2	10	12	
Розділ ІІІ. Репетиційний цикл. Робота над концертними номерами.	2	20	22	
Підсумкові заняття, заходи.	-	2	2	
Всього:	14	58	72	

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

Вступ. Організаційна робота (2 год). Ознайомлення з метою та формами проведення занять. Мотивація діяльності. Ознайомлення з правилами поведінки, та з вимогами до зовнішнього вигляду.

Розділ І. Ритміка. (22год.)**І.1. Розвиток ритмічного слуху (10год).**

Теоретична частина. Пояснення виконання хлопків, приступів, приставних кроків та кроків в просуванні під музику.

Практична частина. Вправи під музику, хлопки, приступи, приставні кроки та кроки в просуванні, спрямовані на повторення ритмічного малюнка, відтвореного керівником.

І. 2. Ознайомлення з засобами музичної виразності (12год).

Теоретична частина. Повторення термінів: вступ, закінчення, темп, сила звучання (allegro, balance), характер мелодії.

Практична частина. Засвоєння дітьми вміння відчувати характер мелодії, розрізняти та передавати в рухах динамічні відтінки - голосно, тихо, відтворювати їх в ходьбі, бігу, стрибках, оплесках.

Далі слід ознайомити їх з музичними тривалостями та ритмічними малюнками. Для того, щоб діти краще змогли уявити тривалість звуків на тривалому ритмічному рисунку (розмір 4/4) проплескати четвертні, половинні та цілі ноти (в кінці року).

Розділ ІІ. Сценічний рух. Основи хореографії (24год.)

II. 1. Колективно-порядкові вправи (12 год).

Теоретична частина. Ознайомлення з поняттями: «діагональ», «ланцюжок», «равлик».

Практична частина. Вивчення свого місця в залі, орієнтація в приміщенні.

1. Постановка корпусу, рук, ніг, голови.

2. Повороти праворуч, ліворуч.

3. Виконання перебудов у малюнках:

- коло;
- колона;
- шеренга;
- інтервал;
- діагональ;
- ланцюжок;
- равлик.

4. Марширування:

- марш по одному по колу;
- перебудови праворуч, ліворуч через одного;
- з'єднання у пари, четвірки;
- перебудови парами, четвірками;
- марш по діагоналі;
- марш на півпальцях, п'ятах;
- марш з високим підніманням колін.

5. Перебудови під час марширування:

- з колони по одному в пари;
- з пар в колони;
- з колони по два в колони по чотири;
- побудова кола з колони;
- вільне розміщення в залі.

6. Основні кроки:

- крок з «носка»;
- крок з п'яти;
- простий танцювальний крок;
- підскоки;
- перемінний крок;
- pas галопу;
- pas chasse;
- pas польки;
- приставний бічний крок.

II. 2. Найпростіші елементи сучасної хореографії (12 год).

Теоретична частина. Пояснення понять: I позиція ніг, II паралельна і II виворітна позиція ніг, «V» позиція рук, Demi plie, grand plié, batman tendu, ізоляція голосів тіла (шия, руки, кисті).

Практична частина. Засвоєння дітьми правильної постанови корпусу та голови на середині залу, вивчення I позиції ніг (п'яточки разом, повернуті в бік, утворюючи пряму лінію); II паралельна позиція ніг (ноги розкриті на ширині плечей, ступні утворюють одну пряму лінію); II виворітна позиція ніг (ноги знаходяться на відстані однієї ступні один від одного, носочки розвернуті в сторону). «V» позиція рук – руки підняті в гору, розвернуті по діагоналі, утворюючи ніби англійську літеру «V».

Demi plie (маленьке присідання) – по VI, II виворітній, II паралельній та I позиції ніг, grand plie (велике присідання) – по тим же позиція ніг.

Batman tendu – виведення та приведення ноги з позиції в позицію. Ізоляція голосів тіла (голова, шия, плечі, кисті працюють окремо від усього тіла).

Розділ III. Репетиційний цикл. Робота над концертними номерами (22 годин)

Теоретична частина. Ознайомлення з поняттям «ідея танцювального номера». Перегляд наочних відеоматеріалів.

Практична частина. Вивчення танцювальних приставних кроків та кроків в просуванні, танцювальних зв'язок до вокальних композицій, робота над сценічними, колективними малюнками, артистичністю, над чистотою виконання танцювальних рухів та номеру в цілому. Вивчення танцювальних етюдів, створених на основі попередньо засвоєного матеріалу.

Підсумковий захід наприкінці семестру (2 год.) I семестр - Зустріч з Дідом Морозом. II семестр - «Галявина розумашок».

ПРОГНОЗОВАНИЙ РЕЗУЛЬТАТ

Діти повинні виявляти пізнавальну компетентність (знати):

- що таке танець;
- якою має бути танцювальна форма;
- правила поведінки в хореографічному залі;
- назви танцювальних малюнків;
- основні позиції ніг та рук;
- назви вправ класичного тренажу.

Діти повинні виявляти практичну компетентність (вміти):

- орієнтуватися в просторі, відчувати музику;
- відчувати контрасти звучання музики;
- перешиковуватись з одного танцювального малюнку в інший;
- виконувати різні види кроку;
- виконувати різні види бігу;
- виконувати уклін;
- виконувати програмні танцювальні елементи, етюди, таночки.

Діти повинні виявляти творчу компетентність:

- виявляти творчі вміння, успішно їх застосувати як у хореографічно-музичній діяльності, так і в повсякденному житті;
- відчувати емоційно-образний зв'язок музики та хореографії,;
- відчувати характер танцю з розвитком контрастних образів;
- вміти виражати образи в рухах іграх-забавах, іграх - драматизаціях.

Діти повинні виявляти соціальну компетентність:

- розуміти естетичні еталони щодо свого зовнішнього вигляду, здорового та естетично красивого способу життя;
- ставитись до хореографії як джерела позитивних, радісних емоцій, шляхетних почуттів.

ОРІЄНТОВНИЙ ПЕРЕЛІК ОБЛАДНАННЯ

№	Для навчальних занять	Кількість
1.	Фортепіано	1
2.	Звуковідтворювальна апаратура (магнітофон)	1
3.	Відео відтворювальна апаратура (телевізор, відео програвач або ноутбук)	1
4.	Шумові музичні інструменти: - барабани - дзвіночки - ложки дерев'яні - тріскачки - трикутники - металофони - маракаси	За кількістю учасників
5.	Роздягальня	1
6.	Тренувальні костюми	За кількістю учасників
7.	М'ячики та інші атрибути	За кількістю учасників

СПИСОК ІНФОРМАЦІЙНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Базарова Н. П., Мей В. П. Азбука класического танца. - Л. : Искусство, 1983. - 207 с.
2. Березова Г. Хореографічна робота з дошкільнятами. К. «Музична Україна», 1989р.
3. Березова Г. О. Класичний танець у дитячих хореографічних колективах. - К. : Музична Україна, 1977. - 272 с.
4. Бондаренко Л. Ритміка і танець К., 1972
5. Верховинець В. Теорія українського народного танцю. - К.: Мистецтво (всі видання).
6. Зайців Е. Основи народно-сценічного танцю. - Вінниця, 2007
7. Захаров Р. Твір танцю. - М.: Мистецтво, 1983
8. Журнал «Палітра педагога» №1, 2009. О.Мартиненко - Танцювальна мозаїка.
9. Журнал «Українське дошкілля». Пісні, ігри, танці, вірші й загадки для дітей дошкільного віку, - Київ: «Музична Україна», 1993.
10. Тараканова А. П. Система хореографічного виховання у школах і позашкільних закладах: Навчально – методичних посібник – К. ІЗМН, 1996.
11. Тараканова А. П. Танцюйте з нами. Навчально-методичний посібник для викладачів хореографії 1 - 4 класів загальноосвітніх і керівників хореографічних гуртків початкового рівня позашкільних навчальних закладів - Вінниця: НОВА КНИГА, 2010. - 160 с., нот, іл.
12. Кононко О.Л. Базова програма розвитку дитини дошкільного віку «Я у Світі», Міністерство освіти і науки України, Академія педагогічних наук України; науковий редактор та упорядник. - Київ: «Світоч», 2008.
13. Конова Е. «Хореографічна робота з школярами», С-Пб., 1998
14. Костровицкая В. «Сто уроків класичного танцю», С-Пб., 1999
15. Костровицкая В., Писарев А. Школа класичного танцю. - Л.: Мистецтво, 2000

16. Лист Інституту інноваційних технологій і змісту освіти № 14.1/10-1685 від 05.06.2013 «Про методичні рекомендації щодо змісту та оформлення навчальних програм з позашкільної освіти».

17. Шевчук А.С. Дитяча хореографія, - Київ: «Шкільний світ», 2008.

18. Шевчук А.С. Українські музично-хореографічні традиції як засіб музично-рухового розвитку старших дошкільників, - Київ: «Поліфаст», 2005.

БЛОК ІУ. У СВІТІ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

«Раннє навчання іноземної мови – один із важливих напрямів удосконалення і розвитку системи освіти, який був визначений Загальноєвропейськими рекомендаціями з мовної освіти, Законом України «Про дошкільну освіту», а також Базовим компонентом дошкільної освіти в Україні.

Дошкільне навчання іноземних мов сьогодні набуло значного поширення, адже входження України в європейський освітній простір, міжнародний обмін інформацією в різних галузях знань значною мірою впливають на підвищення статусу іноземної мови як важливого засобу комунікації. Становлення України як демократичної держави, входження її в єдиний європейський простір зумовлюють прогресивні зміни у стратегії розвитку національної системи дошкільної освіти... **(Казачінер О. С. К14 Усі заняття з англійської мови в ДНЗ (за базовим компонентом дошкільної освіти). – Х.: Вид. груп «Основа», 2014. – 285 (3)с. – (Серія ДНЗ. Вихователю)».**

На заняттях з вивчення англійської мови педагог використовує програму «Англійська для дошкільнят» /Т. Шкваріна. — К. : Шк. Світ, 2007. — 128 с. — (Бібліотека «Шкільного світу»).

Метою 1-го року навчання (діти віком 3- 4 роки) є :

- В доступній та зацікавлюючій формі ознайомити дітей із звучанням англійської мови (звуки, букви, слова).
- Розвивати у дошкільнят інтерес до англійської мови.
- Навчити дітей окремим словам відповідно до тематичного плану (запам'ятовування окремих слів англійською мовою та розуміння їх відповідності українським аналогам).
- Вивчення простих фраз англійською мовою.
- Вивчення коротких віршиків цією мовою.

Метою 2-го року навчання (діти віком 4- 5 років) є:

- Повторення та закріплення попередньо вивченого матеріалу з англійської мови.

- Навчання дітей розуміти на слух мовлення учителя нормальним темпом, а також висловлювання інших дітей в межах програмного матеріалу.

- Навчити дошкільнят відповідати на запитання та по можливості ставити запитання самостійно.

- Ознайомити дітей монологічному і діалогічному мовленню.

- Вивчення віршів, пісень.

За окремими темами програми передбачено інтегровані блоки (Див. ДОДАТОК 1.):

- Тема «Осінь»
- Тема «Іграшки»
- Тема «Моя родина»
- Тема «Зимові ігри. Зима»
- Тема «Числа»
- Тема «Новий рік»
- Тема «Райдуга - веселка»
- Тема «Транспорт»
- Тема «Весняні квіти»
- Тема «Природа»

Метою 3-го року навчання (діти 5-6 років) є:

- Закріплення і повторення попередню вивченого матеріалу (за 2 роки).

- Навчити дітей розуміти мову не лише учителя та інших дітей у класі, а й мовний матеріал звукозапису.

- Навчити дітей робити короткі повідомлення з теми, описуючи малюнки, предмети.

- Вивчення дошкільнят монологічному та діалогічному мовленню.

- Вивчення віршиків, лічилок, забавлянок, пісеньок.

Програма передбачає різноманітні види навчальної діяльності (спілкування + рухливі вправи + малювання + ігри + співи, вірші + аудіювання) для того, щоб виявити здібності дітей, активізувати їх, розвинути їхнє мислення та уяву, зацікавити їх і прищепити їм любов до подальшого вивчення англійської мови у школі.

Під час заняття застосовуються різноманітні навчально-тематичні матеріали і засоби: наочні посібники, роздатковий матеріал, технічні засоби навчання.

Перевірка та оцінювання знань та умінь дітей здійснюється у формі опитування, а також у формі проведення різноманітних ігор.